

МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНЖЕНЕРНО-ЕНЕРГЕТИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА МЕТОДИКИ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор

Дмитро БАБЕНКО

« 25 » 09. 2024 р.

Гарант освітньої програми

Михайло ГИЛЬ

« 25 » 06 2024 р.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Охорона праці в галузі»

Галузь знань	16 «Хімічна інженерія та біоінженерія»
Спеціальність	162 «Біотехнології та біоінженерія»
Освітньо-професійна програма	Освітньо-професійна програма підготовки здобувачів вищої освіти другого магістерського рівня вищої освіти за спеціальністю 162 «Біотехнології та біоінженерія»
Ступінь вищої освіти	Магістр
Семестр	2 семестр
Форма здобуття освіти	очна (денна)
Викладач	Курепін Вячеслав Миколайович, кандидат економічних наук, доцент кафедри методики професійного навчання, e-mail - kurepin@mnau.edu.ua

Розглянуто на засіданні кафедри методики професійного навчання

(протокол № 8 від «10» травня 2024 року).

Завідувач кафедри, доцент

Схвалено науково-методичною комісією інженерно-енергетичного факультету

(протокол № 10 від 12 червня 2024 року).

Голова науково-методичної комісії, доцент

Розглянуто на засіданні вченої ради факультету

ТВППТСБ

(протокол № 13 від «25» червня 2024 року).

Голова вченої ради, професор

Каріне ГОРБУНОВА

Володимир МАРТИНЕНКО

Михайло ГИЛЬ

Миколаїв
2024

<p>1. Призначення навчальної дисципліни</p>	<p>Молодь повинна мати знання і компетенції, які формують її світогляд, власну думку, можливість реалізовувати та експериментувати на практиці, це дасть йому можливість у майбутньому легко змінювати себе залежно від умов середовища у якому він буде знаходитися. Для цього у молоді необхідно розвивати творчий потенціал, можливість мислити, обґрунтовувати поставлені завдання та вирішувати їх. Підвищення вимог до молодого фахівця обумовлена потребами ринку праці, особливо у аграрних галузях, зокрема у сфері біотехнології та біоінженерії, які потребують розробки й впровадження нових інноваційних рішень.</p> <p>Навчальна дисципліна «Охорона праці в галузі» дозволяє розвивати логічне мислення та спонукає до саморозвитку з огляду на динамічність зміни процесів та явищ в усіх галузях та сферах формування відповідальності за особисту та колективну безпеку, усвідомлення необхідності обов'язкового виконання в повному обсязі всіх заходів спрямованих на гарантування безпеки праці на робочих місцях, у різних сферах професійної діяльності, правильно ставити важливі запитання та отримувати відповіді на них, надавати та отримувати фідбек, щоб зберегти здорову атмосферу в колективі, уникнути емоційного перевантаження, сприяти зменшенню впливу війни на психічне здоров'я працівників та надавати дієві інструменти впровадження на підприємстві ефективної системи психосоціальної підтримки персоналу.</p>
<p>2. Мета навчальної дисципліни</p>	<p>Метою навчальної дисципліни є формування у майбутніх фахівців свідомого та відповідального ставлення до питань особистої безпеки і оточення, вміння розпізнавати й оцінювати потенційні небезпеки у виробничих умовах, визначати шлях надійного захисту від них та оперативно ліквідувати їх наслідки у різноманітних сферах виробничої діяльності, формування умінь та компетенцій для забезпечення ефективного управління охороною праці та поліпшення умов праці з урахуванням досягнень інноваційного розвитку та міжнародного досвіду; системного підходу, керування ризиками, психологічної безпеки та ментальним здоров'ям працівників, а також в усвідомленні нерозривної єдності успішної професійної діяльності з обов'язковим дотриманням усіх вимог безпеки праці у конкретній галузі.</p> <p>Ціль курсу - набуття здобувачами вищої освіти компетентностей ефективно вирішувати завдання професійної діяльності забезпечення гарантії збереження здоров'я і працездатності працівників у виробничих умовах конкретних</p>

	<p>галузей господарювання через ефективне управління охороною праці та формування відповідальності у посадових осіб і фахівців за колективну та власну безпеку.</p> <p>Завдання вивчення дисципліни передбачає забезпечення гарантії збереження здоров'я і працездатності працівників у виробничих умовах конкретних галузей господарювання через ефективне управління охороною праці та формування відповідальності у посадових осіб і фахівців за колективну та власну безпеку.</p>	
	<p>Предметом навчальної дисципліни є забезпечення гарантії збереження здоров'я і працездатності працівників у виробничих умовах конкретних галузей господарювання через ефективне управління охороною праці та формування відповідальності у посадових осіб і фахівців за колективну та власну безпеку.</p> <p>Об'єктом навчальної дисципліни є виробнича система, яка включає людину-правника в процесі праці, засоби праці (виробниче устаткування) та середовище, в якому здійснюється трудовий процес, а також організацію праці.</p>	
3. Компетентності	<p>Програмні компетентності, що формуються при вивченні дисципліни:</p> <p><i>Інтегральна компетентність</i> Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми біотехнологій та біоінженерії, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.</p> <p><i>Спеціальні (фахові) компетентності:</i> К6. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.</p> <p><i>Загальні компетентності:</i> К10. Здатність розробляти та реалізовувати комерційні та науково-технічні плани і проекти в галузі біотехнології з урахуванням всіх аспектів вирішуваної проблеми, включаючи технічні, виробничі, експлуатаційні, комерційні, правові, питання охорони праці і навколишнього середовища.</p>	
4. Заплановані результати навчальної дисципліни	<p>ПР09. Вміти розробляти, обґрунтовувати та застосовувати методи та засоби захисту людини та навколишнього середовища від небезпечних факторів техногенного та біологічного походження.</p>	
5. Опис навчальної дисципліни	<p>Всього годин / кредитів за навчальним планом, з них:</p> <ul style="list-style-type: none"> - лекції - практичні заняття 	<p>90 годин/3,00 кредити ЄКТС</p> <p>16 годин/0,58 кредити ЄКТС</p> <p>16 годин/0,58 кредити</p>

	- самостійна робота	<i>ти ЄКТС</i> 58 години/1,84 кредити ЄКТС		
Календарний план*				
№ з/п	Найменування тем	Розподіл навчального часу, годин		
		ЛЗ	ПЗ	СР
2-ий семестр				
Змістовий модуль № 1. Регулювання правовідносин у сфері організації безпеки та гігієни праці в Україні				
1.	Соціальний діалог та партнерство з питань охорони праці в Україні.	2	0	5
2.	Правове регулювання організації охорони праці в Україні.	2	2	5
Всього за перший змістовий модуль		4	2	10
Змістовий модуль № 2. Побудова та функціонування системи управління охороною праці на підприємстві АПК				
3.	Алгоритм запровадження системи управління охороною праці та ризиками на підприємстві.	2	0	5
4.	Реформування системи управління охороною праці в Україні.	2	2	5
Всього за другий змістовий модуль		4	2	10
Змістовий модуль № 3. Охорони праці в агропромисловому комплексі і біотехнологічних підприємствах				
5.	Охорона праці в агропромисловому комплексі і біотехнологічних підприємствах.	2	0	6
6.	Актуальні питання охорони праці у виробництві.	0	2	5
7.	Соціальний захист громадян у зв'язку з нещасними випадками на виробництві.	2	2	8
Всього за третій змістовий модуль		4	4	19
Змістовий модуль № 4. Пожежна безпека та захист працюючих на галузевих об'єктах				
8.	Основні заходи пожежної профілактики на об'єктах господарювання.	2	2	5
9.	Загальні вимоги пожежної безпеки на об'єктах господарювання.	2	2	6
10.	Дії при виникненні пожежі, використання первинних засобів пожежогасіння на об'єктах господарювання.	0	4	8
Всього за четвертий змістовий модуль		4	8	19
Всього годин по навчальній дисципліні		16	16	58
*Примітка. Проведення видів занять здійснюється відповідно до графіку освітнього процесу				
6. Порядок та критерії оцінювання	<p>Оцінювання результатів навчання проводиться відповідно до Положення про організацію освітнього процесу у Миколаївському національному аграрному університеті СО 5.258.01-00.2018 Положення про порядок оцінювання здобувачів вищої освіти у Миколаївському національному аграрному університеті СО 5.270.01-00.2020.</p> <p>Форма поточного контролю: усна та письмова.</p> <p>Види поточного контролю:</p> <p>- робота на лекційних та практичних заняттях: участь у дискусіях, відповідь на запитання викладача, вміння аналізувати та висловлювати/захищати свою точку зору, рішення практич-</p>			

них задач, виступ з проблемною темою;
 - підготовка та захист презентацій, аналітичних доповідей (тези, ессе) з окремих питань за погодженням з викладачем (допускається самостійний вибір теми з питань лекції, яка обговорюється); участь у ділових іграх, розгляді практичних ситуацій, вміння ставити проблемне питання;
 - вирішення тестових завдань.

Оцінювання результатів навчання під час семестру включає: оцінювання знань здобувача під час практичних занять, індивідуальної роботи, самостійної роботи і неформальної освіти.

Оцінювання знань здобувача під час практичних занять відбувається за такими критеріями: своєчасність та правильність виконання завдань практичної роботи; повнота і правильність відповіді під час усного опитування та інших передбачених форм контролю.

Під час оцінювання індивідуальної роботи здобувача враховується її вид, актуальність, правильність виконання.

Під час оцінювання робіт, які винесено на обов'язкове самостійне виконання, враховується своєчасність та правильність виконання самостійної роботи та розуміння змісту завдання і його вирішення.

Під час оцінювання результатів неформальної освіти здобувача враховується відповідність напряму та змісту тематики дисципліни, актуальність, документальне підтвердження участі у заході.

Порядок відпрацювання пропущених занять відбувається: у разі пропущеного лекційного заняття - у формі усної співбесіди за темою (наявність конспекта лекції при відпрацюванні пропущеної лекції обов'язково); у разі пропущеного практичного заняття - у формі усної співбесіди за темою, вирішення практичних задач та виконання індивідуального завдання.

Форма підсумкового контролю: екзамен.

Підсумковою формою контролю з освітнього компоненту «Охорона праці в галузі» встановлено екзамен, визначається як сума оцінок (балів) за всіма успішно оціненими результатами навчання під час семестру (оцінки нижче мінімального порогового рівня до підсумкової оцінки не додаються) та оцінки, отриманої під час екзамену. Мінімальний пороговий рівень оцінки з освітнього компоненту складає 60 відсотків від максимально можливої кількості балів.

Здобувач вищої освіти може бути недопущеним до підсумкового оцінювання, якщо під час семестру він: не досяг мінімального порогового рівня оцінки тих результатів навчання, які не можуть бути оцінені під час підсумкового контролю; якщо

під час семестру він набрав кількість балів, недостатню для отримання позитивної оцінки навіть у випадку досягнення ним на підсумковому контролі максимально можливого результату.

Основними deadline залежно від виду роботи є: наступне практичне заняття, підсумковий контрольний захід зі змістового модулю, атестація.

Рейтингова оцінка знань здобувачів вищої освіти з дисципліни

№	Змістові модулі	Кількість заходів	Оцінка в балах		Сума балів	
			min	max	min	max
Змістовий модуль № 1.						
1.	Аудиторна робота					
	Виконання тестових завдань по темам лекційного курсу.	2	2,0	3,0	4,0	6,0
	Захист індивідуальних завдань самостійної підготовки за завданням викладача по темам лекційного курсу.	2	1,0	2,0	2,0	4,0
2.	Самостійна і індивідуальна робота, публікації, виступи на конференціях, тематичних «круглих столах», підготовка наукових доповідей, студентських наукових робіт.	2	0,6	1,0	1,2	2,0
Разом по першому змістовому модулю					7,2	12,0
Змістовий модуль № 2.						
1.	Аудиторна робота					
	Виконання тестових завдань по темам лекційного курсу.	2	2,0	3,0	4,0	6,0
	Захист індивідуальних завдань самостійної підготовки за завданням викладача по темам лекційного курсу.	2	1,0	2,0	2,0	4,0
2.	Самостійна і індивідуальна робота, публікації, виступи на конференціях, тематичних «круглих столах», підготовка наукових доповідей, студентських наукових робіт.	2	0,6	1,0	1,2	2,0
Разом по другому змістовому модулю					7,2	12,0
Змістовий модуль № 3.						
1.	Аудиторна робота					
	Виконання тестових завдань по темам лекційного курсу.	3	2,0	3,0	6,0	9,0
	Захист індивідуальних завдань самостійної підготовки за завданням викладача по темам лекційного курсу.	3	1,0	2,0	3,0	6,0
2.	Самостійна і індивідуальна робота, публікації, виступи на конференціях, тематичних «круглих столах», підготовка наукових доповідей, студентських наукових робіт.	3	0,6	1,0	1,8	3,0
Разом по третьому змістовому модулю					10,8	18,0
Змістовий модуль № 4.						
1.	Аудиторна робота					
	Виконання тестових завдань по темам	3	2,0	3,0	6,0	9,0

	лекційного курсу.					
	Захист індивідуальних завдань самостійної підготовки за завданням викладача по темам лекційного курсу.	3	1,0	2,0	3,0	6,0
2.	Самостійна і індивідуальна робота, публікації, виступи на конференціях, тематичних «круглих столах», підготовка наукових доповідей, студентських наукових робіт.	3	0,6	1,0	1,8	3,0
Разом по четвертому змістовому модулю					10,8	18,0
Разом по чотирьох змістових модулів					36,0	60,0
Екзамен					24,0	40,0
Разом					60,0	100,0

**Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти,
та шкала оцінювання - екзамен**

Сума балів за всі види освітньої діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	5 (відмінно)
82 – 89	B	4 (добре)
75 – 81	C	4 (добре)
64 – 74	D	3 (задовільно)
60 – 63	E	3 (задовільно)
35 – 59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання 2 (незадовільно)
0 – 34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни 2 (незадовільно)

Здобувачі вищої освіти, що хворіли і мають відповідні довідки медичних установ або були відсутні з інших поважних причин і не могли брати участь у контрольних заходах, проходять контроль під час спеціально встановлених додаткових занять за узгодженням з викладачами, які забезпечують викладання данної дисципліни за графіком, що розроблює деканат факультету.

Якщо здобувач вищої освіти на екзамені отримує незадовільну оцінку, то він має право на одне перескладання викладачеві, друге перескладання приймає комісія, створена за вказівкою декана факультету. Якщо здобувач вищої освіти отримує незадовільну оцінку під час складання комісії, його відраховують з університету.

За будь-якої форми здобуття освіти оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти є ідентичним.

7. Політика курсу

Основні принципи проведення занять:

- відкритість до нових та неординарних ідей, толерантність, доброзичлива партнерська атмосфера взаєморозуміння та творчого розвитку;
- усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін;
- різні моделі роботи на заняттях, у тому числі робота над вирішенням завдань дає можливість здобувачам вищої освіти якнайширше розкрити свій власний потенціал;
- курс передбачає інтенсивне використання мобільних

	<p>технологій навчання, що дає можливість здобувачам вищої освіти та викладачеві спілкуватись один з одним у будь-який зручний для них час, а для здобувачів вищої освіти, які відсутні на заняттях, отримати необхідну навчальну інформацію та представити виконані завдання;</p> <p>- протягом усього курсу активно розвиваються автономні навички здобувачів вищої освіти, які можуть підготувати додаткову інформацію за темою, що не увійшла до переліку тем практичних занять змістових модулів та виступити з презентацією чи інформуванням додатково.</p> <p>Корпоративна культура.</p> <p>Студент повинен дотримуватися «Кодексу корпоративної культури Миколаївського національного аграрного університету» та «Кодексу академічної доброчесності у Миколаївському національному аграрному університеті» https://www.mnau.edu.ua/dostup/package-of-documents/.</p> <p>Студенту потрібно регулярно відвідувати заняття згідно розкладу, не спізнюватися, готуватися до практичних занять, виконувати самостійну та індивідуальну роботу.</p> <p>Самостійна робота включає в себе вивчення питань, які не увійшли в теоретичний курс, зокрема: вивчення лекційного матеріалу, основних термінів та понять; робота з нормативно-правовою базою; підготовка до практичних занять; контрольна перевірка кожним студентом особистих знань за запитаннями для самоконтролю.</p> <p>Індивідуальна робота студентів організовується з метою покращити рівень підготовки студента або підвищити його власний рейтинг з дисципліни. Індивідуальна робота здійснюється за графіком у формі виконання та захисту студентами індивідуальних завдань і подальшої перевірки її викладачем.</p> <p>Пропущені заняття відпрацьовуються студентом відповідно до затвердженого графіку консультацій. За об'єктивних причин (хвороба, міжнародне стажування та інше) навчання може бути організовано з елементами дистанційного навчання за погодженням із деканом факультету.</p>
<p>8. Інформаційні джерела</p>	<p>Перелік рекомендованих джерел</p> <p>8.1. Базова література</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Охорона праці в галузі : навчальний посібник / В. М. Курепін, Д. Д. Марченко, Д. В. Курепін. Миколаїв : МНАУ, 2023. 586 с. 2. Курепін В. М. Основи охорони праці : навчальний посібник для студентів закладів вищої освіти аграрної галузі. Миколаїв : МНАУ, 2022. 347 с. 3. Протоєрейський О. С. Охорона праці в галузі : навчальний посібник / О. С. Протоєрейський, О. І. Запорожець. – К. :НАУ,

2021. – 268 с.

4. Охорона праці в галузі та цивільний захист [Електронний ресурс] : навчальний посібник / В. М. Курепін, К. М. Горбунова, В. М. Курепін [та ін.]. Миколаїв : МНАУ, 2020. 266 с.

8.2. Допоміжна література

1. Желібо Є. П. Охорона праці в органах державної податкової служби : навч. посібник для ВНЗ / Є. П. Желібо, Н. І. Баранова, В. В. Коваленко]. - Ірпінь. - 2021. – 278 с.

2. Вовк Ю. Я., Вовк І. П. Охорона праці в галузі. Навчальний посібник. – Тернопіль: ФОП Паляниця В.А. - 2021. – 172 с.

4. Безпека життєдіяльності (забезпечення соціальної, техногенної та природної безпеки: Навч. посібник/ В.В. Бегун, І.М. Науменко - К.: , 2021. – 328с.

5. Березуцький В.В., Васьковець Л.А., Вершиніна Н.П. та ін. Безпека життєдіяльності: Навчальний посібник / За ред.. проф. В.В. Березуцького. – Х.: Факт, 2021. – 348 с.

6. Курепін В. М. Роль штучного інтелекту в управлінні персоналом та професійними ризиками на підприємствах // Управління соціально-економічними трансформаціями господарських процесів: реалії і виклики : матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції, м. Мукачєво, 6-7 квітня 2022 р. Мукачєво : МДУ, 2022. С. 118-120. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/11483>.

7. Курепін В.М., Швед С.М. Ефективність безпекових заходів у виробництві продукції свинарництва та напрямки її підвищення // Участь молоді у розбудові агропромислового комплексу країни : матеріали 34-ї студентської науково-теоретичної конференції, м. Миколаїв, 23-25 березня 2022 р / Міністерство освіти і науки України ; Миколаївський національний аграрний університет. Миколаїв : МНАУ, 2022. С. 53-57.

URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/11458>.

8. Курепін В. М., Вовчек В. В. Особливості ветеринарної безпеки у свинарстві // Участь молоді у розбудові агропромислового комплексу країни : матеріали 34-ї студентської науково-теоретичної конференції, м. Миколаїв, 23-25 березня 2022 р / Міністерство освіти і науки України ; Миколаївський національний аграрний університет. Миколаїв : МНАУ, 2022. С. 57-62.

URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/11459>.

9. Курепін В. М., Іваненко В. С. Екологічні методи рішення проблем безпеки на свинофермах Миколаївської області // Участь молоді у розбудові агропромислового комплексу країни : матеріали 34-ї студентської науково-теоретичної конференції, м. Миколаїв, 23-25 березня 2022 р / Міністерство освіти і науки України ; Миколаївський національний аграрний університет. Миколаїв : МНАУ, 2022. С. 62-67. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/11460>.

10. Курепін В. М., Лойко С. Д. Профілактика вірусних хвороб птахів при технології ведення промислового птахівництва //

- Участь молоді у розбудові агропромислового комплексу країни : матеріали 34-ї студентської науково-теоретичної конференції, м. Миколаїв, 23-25 березня 2022 р / Міністерство освіти і науки України ; Миколаївський національний аграрний університет. Миколаїв : МНАУ, 2022. С. 73-77. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/11463>.
11. Курепін В. М. Використання ризик орієнтованого підходу у системі управління охороною праці на підприємстві // Економіко-правові дискусії : матеріали III міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції студентів, аспірантів та науковців, м. Кропивницький, 30 квітня 2022 р. Кропивницький : ЛА НАУ, 2022. С. 135-138. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/11711>.
12. Іваненко В. С., Курепін В. М. Управління професійними ризиками на вітчизняних підприємствах // Проблеми та перспективи розвитку охорони праці : матеріали XII Всеукраїнської науково-практичної конференції курсантів, студентів, аспірантів та ад'юнктів, м. Львів, 12 травня 2022 р. Львів : ЛДУ БЖД, 2022. С. 97-99. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/11713>.
13. Курепін В. М. Пріоритети державної політики щодо розвитку трудових відносин в умовах воєнного часу на підприємствах аграрного профілю // Незалежність України: права людини та національна безпека : матеріали Другої міжнародної науково - практичної конференції, м. Львів, 20 травня 2022 р. Львів : Національний університет «Львівська політехніка», 2022. С. 333-336. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/11722>.
14. Курепін В. М. Профілактика вірусних хвороб птахів при технології ведення промислового птахівництва // Інноваційно-інвестиційний розвиток аграрної сфери – запорука продовольчої безпеки країни : матеріали міжнародної науково-практичної конференції Міжнародного форуму, м. Миколаїв, 26 травня 2022 р. Миколаїв : МНАУ, 2022. С. 48-52. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/11718>.
15. Іваненко В. С. Управління економічними та соціальними питаннями у сфері охорони праці на підприємствах аграрного профілю // Управління соціально-економічними трансформаціями господарських процесів: реалії і виклики : матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції, м. Мукачево, 6-7 квітня 2022 р. Мукачево : МДУ, 2022. С. 105-108. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/11482>.
16. Курепін В. М. Особливості побудови систем та механізмів управління кадровою безпекою на аграрних підприємствах. *Modern Economics*. 2022. № 32(2022). С. 54-61. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V32\(2022\)-07](https://doi.org/10.31521/modecon.V32(2022)-07).
17. Курепін В. М. Система організації безпеки та гігієни праці в Україні // Сучасні підходи до охорони праці в закладах професійної освіти : матеріали Усеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, Біла Церква, 26 жовтня 2022 р. Біла Церква : БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН УКРАЇНИ, 2022.

- С. 74-78.
URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/12473>.
18. Курепін В. М. Планування та фінансування заходів з охорони праці на підприємстві // Обліково-аналітичне і фінансове забезпечення діяльності суб'єктів господарювання: національні, глобалізаційні, євроінтеграційні аспекти : матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 16-17 листопада 2022 р., Миколаїв. Миколаїв : МНАУ, 2022. – С. 45 – 49.
URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/11955>.
19. Курепін В. М. Вдосконалення нормативно-правової бази, що регулює загальні питання соціального захисту // Захист прав людини в Україні: сучасний стан та перспективи вдосконалення : збірник тез Науково-практичного круглого столу, присвяченого 74-й річниці проголошення Загальної декларації прав людини, м. Хмельницький, 9 грудня 2022 р. Хмельницький : Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2022. С. 109-112.
URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/12259>.
20. Курепін В. М., Марченко Д. Д. Аналіз стану кадрової безпеки аграрних підприємств за її складовими. Modern Economics. 2022. № 36(2022). С. 65-75. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V36\(2022\)-10](https://doi.org/10.31521/modecon.V36(2022)-10).
21. Курепін В.М. Система забезпечення безпеки праці та мінімізації випадків травматизму на малих аграрних підприємствах // Актуальні проблеми та перспективи розвитку охорони праці, безпеки життєдіяльності та цивільного захисту : матеріали V Всеукр. наук.-практ. конф., 4-5 травня 2023 року, м. Одеса. Одеса : ОДАБА, 2023. С. 141-145.
URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/13461>.
22. Курепін В. М. Оцінка ризиків: критерії оцінки та їх вплив на профілактику виробничих ризиків // Охорона праці: освіта і практика. Проблеми та перспективи розвитку охорони праці : зб. наук. праць III Всеукраїнської науково-практичної конференції викладачів та фахівців-практиків та XIII Всеукраїнської науково-практичної конференції курсантів, студентів, аспірантів та ад'юнктів. 11 травня 2023 р. Львів : ЛДУ БЖД, 2023. С. 56-58.
URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/14161>.
23. Піндера М.В., Курепін В. М. Фактори зниження нещасних випадків та травматизму на підприємствах аграрного профілю // Охорона праці: освіта і практика. Проблеми та перспективи розвитку охорони праці : зб. наук. праць III Всеукраїнської науково-практичної конференції викладачів та фахівців-практиків та XIII Всеукраїнської науково-практичної конференції курсантів, студентів, аспірантів та ад'юнктів. 11 травня 2023 р. Львів: ЛДУ БЖД, 2023. С. 146-148.
URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/14164>.
24. Курепін В. М. Забезпечення трудових прав в умовах воєнного стану // Актуальні проблеми сучасної науки в дослідженнях молодих учених, курсантів та студентів : тези доп. Все-

- укр.наук.-практ. конф. (м. Вінниця, 17 травн. 2023 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внут. справ, Наук. парк «Наука та безпека». Вінниця : ХНУВС 2023. С. 316-319. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/14177>.
25. Курепін В. М. Безпека підприємства і управління ризиками // Економічні перспективи підприємництва у воєнні часи та опісля : збірник матеріалів VI Міжнародної науково-практичної конференції (м. Ірпінь, 22 травня 2023 року). Ірпінь : Державний податковий університет, 2023. С. 213-218. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/14491>.
26. Лотарева Д. В. Основні вимоги до побудови і функціонування системи управління охороною праці на підприємстві // Сучасні підходи до охорони праці в закладах професійної освіти : матеріали Усеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, Біла Церква, 26 жовтня 2022 р. Біла Церква : БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН УКРАЇНИ, 2022. С. 86-90. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/12475>.
27. Іваненко В. М. Практичні аспекти адаптації законодавства ЕС у сфері безпеки і гігієни праці в Україні // Участь молоді у розбудові агропромислового комплексу країни : матеріали 35-ої студ. наук.-теорет. конф., 22-24 березня 2023 року, м. Миколаїв. Миколаїв : МНАУ, 2023. С. 74-78. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/13346>.
28. Дідняк А. В. Моделі оцінки ризику об'єктів господарювання: відмови і наслідки // Участь молоді у розбудові агропромислового комплексу країни : матеріали 35-ї студентської науково-теоретичної конференції. 22-24 березня 2023 р м. Миколаїв, Миколаївський національний аграрний університет. Миколаїв : МНАУ, 2023. С. 12-16. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/13816>.
29. Пряслова Н. М. Працювати, не можна зупинятися: страхування бізнесу під час воєнного стану // Трансформація страхового ринку України в світлі сучасних економічних викликів : матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти та молодих учених, м. Миколаїв, 18-19 квітня 2023 р. Миколаїв : МНАУ, 2023. С. 16-19. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/13437>.
30. Курепін В. М., Пряслова Н. М. Оцінка ризиків на робочому місці – підхід для малих і середніх підприємств // OSHAgro – 2023 : матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 3 жовтня 2023 р.). Київ : НУБіП України, 2023. С. 55-57. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/15930>.
31. Курепін В. М. Практичні аспекти керування професійними ризиками на підприємствах // OSHAgro – 2023 : матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 3 жовтня 2023 р.). Київ : НУБіП України, 2023. С. 57-60 с. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/15933>.
32. Іваненко В. С., Курепін В. М. Наближення національного законодавства до міжнародних норм з питань безпеки праці // OSHAgro – 2023: матеріали III Міжнародної науково-

- практичної конференції (м. Київ, 3 жовтня 2023 р.). Київ : НУБіП України, 2023. С. 66-69. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/15934>.
33. Kurepin V. Innovative security technologies in the management of business facilities // Цифрові трансформації та інноваційні технології в економіці : збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Ломжа - Харків, 14 березня 2024 р.). Ломжі ; Харків : ПЗВО "Харківський технологічний університет "ШАГ" ; MANS в Ломжі. 2024. Ч. 1. С. 286-294. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/17160>.
34. Курепін В. М., Лимар О. О. Оцінка стану кадрової безпеки аграрних підприємств за допомогою відповідних індикаторів діяльності (in English). Modern Economics. 2024. № 43(2024). С. 41-50. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V43\(2024\)-06](https://doi.org/10.31521/modecon.V43(2024)-06).
35. Курепін В. М. Оцінка ризиків на підприємстві: планування, практичні дії щодо профілактики виробничого травматизму. *Актуальні проблеми та перспективи розвитку охорони праці, безпеки життєдіяльності та цивільного захисту* : матеріали VI міжнародної науково-практичної конференції. Одеса : ОДАБА, 2024. С. 64-69. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/17611>.
36. Курепін В. М. Розумні бізнес-рішення та інвестиції у безпеку здоров'я на підприємстві: зниження ризику та небезпеки. Охорона праці: освіта і практика : збірник наукових праць IV всеукраїнської науково-практичної конференції викладачів та фахівців-практиків. Львів : Львівський державний університет безпеки життєдіяльності, 2024. С. 39-41. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/18271>.
37. Іваненко В.С. Залучення фахівців сторонніх служб для проведення оцінки ризиків на робочому місці // OSHAgrо – 2023 : матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 3 жовтня 2023 р.). Київ : НУБіП України, 2023. С. 69-71. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/15935>.
38. Іваненко В. С. Порівняльна характеристика кваліфікаційних вимог та стандартів до фахівців у галузі охорони праці на підприємствах аграрного профілю. Участь молоді у розбудові агропромислового комплексу України : збірник тез наук.-теорет. 36-ї студентської конф. (м. Миколаїв, 20-22 березня 2024 р.). Миколаїв : МНАУ, 2024. С. 17-20. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/17834>.

8.3. Законодавчо-нормативні акти

1. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 року. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр.
2. Кодекс цивільного захисту України : Кодекс України від 2 жовтня 2012 року № 5403-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17>.
3. Про охорону праці : Закон України від 14 жовтня 1992 року № 2694-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12>.

4. Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану : Закон України від 15 березня 2022 року № 2136-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-20#Text>.
5. Кодекс законів про працю України від 10 грудня 1971 року № 322-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>
6. Про соціальний діалог в Україні : Закон України від 23 грудня 2010 року № 2862-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2862-17#Text>
7. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12 травня 2015 року № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>.
8. Про правовий режим надзвичайного стану : Закон України від 16 березня 2000 року № 1550-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1550-14#Text>.
9. Про національну безпеку України : Закон України від 18 червня 2018 року № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>
10. Порядок здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях : Постанова Кабінету Міністрів України від 26 червня 2013 р. № 444. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/444-2013-п.

8.4. Інтернет ресурси

1. Курепін В. М. Зупинимо пандемію: безпека і здоров'я на роботі можуть врятувати життя [Електронний ресурс] / В. М. Курепін : план конспект проведення занять з студентами МНАУ до Всесвітнього дня охорони праці / уклад. В.М. Курепін. - Електрон. текст. дані. – Миколаїв : МНАУ, 2020. – 8 с. URL: <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/7019>.
2. Охорона праці в галузі : змістовний модуль 1 «Нормативно-правові акти охорони праці». Тема 1 «Соціальний діалог та партнерство з питань охорони праці в Україні» : конспект лекції / уклад. В. М. Курепін. Миколаїв : МНАУ, 2021. 29 с. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/9888>.
3. Охорона праці в галузі : змістовний модуль № 1. Нормативно-правові акти охорони праці. Тема 2. Правове регулювання організації охорони праці в Україні : конспект лекції / уклад. В. М. Курепін. Миколаїв : МНАУ, 2021. 21 с. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/9912>.
4. Охорона праці в галузі. Змістовий модуль № 2. «Управління охороною праці на підприємствах АПК». Тема № 3. «Алгоритм запровадження системи управління охороною праці та ризиками на підприємстві» : конспект лекції / уклад. В. М. Курепін. – Миколаїв : МНАУ, 2023. – 33 с. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/13429>.
5. Охорона праці в галузі. Змістовий модуль № 2. «Нормативно-правові акти охорони праці». Тема № 4. «Реформування системи управління охороною праці в Україні» : конспект лекції / уклад. В. М. Курепін. – Миколаїв : МНАУ, 2023. – 36 с.

- URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/13431>.
6. Охорона праці в галузі. Змістовий модуль № 3 «Охорона праці в агропромисловому комплексі». Тема № 5 «Організація охорони праці в аграрному секторі економіки»: конспект лекції / уклад. В. М. Курепін. Миколаїв : МНАУ, 2024. 27 с. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/17427>.
7. Охорона праці в галузі. Змістовий модуль № 3 «Охорона праці в агропромисловому комплексі». Тема № 6 «Актуальні питання охорони праці в сільськогосподарському виробництві»: конспект лекції / уклад. В. М. Курепін. Миколаїв : МНАУ, 2024. 195 с. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/17428>.
8. Охорона праці в галузі. Змістовий модуль № 3 «Охорона праці в агропромисловому комплексі». Тема № 7 «Соціальний захист громадян у зв'язку з нещасними випадками на виробництві»: конспект лекції / уклад. В. М. Курепін. Миколаїв : МНАУ, 2024. 114 с. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/17429>.
9. Охорона праці в галузі. Змістовий модуль № 4 «Пожежна безпека галузевих об'єктів». Тема № 8 «Основні заходи пожежної профілактики на об'єктах господарювання»: конспект лекції / уклад. В. М. Курепін. Миколаїв : МНАУ, 2024. 43 с. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/17431>.
10. Охорона праці в галузі. Змістовий модуль № 4 «Пожежна безпека галузевих об'єктів». Тема № 9 «Загальні вимоги пожежної безпеки на об'єктах господарювання»: конспект лекції / уклад. В. М. Курепін. Миколаїв : МНАУ, 2024. 59 с. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/17433>.
11. Охорона праці в галузі. Змістовий модуль № 4 «Пожежна безпека галузевих об'єктів». Тема № 10 «Дії при виникненні пожежі, використання первинних засобів пожежогасіння на об'єктах господарювання»: конспект лекції / уклад. В. М. Курепін. Миколаїв : МНАУ, 2024. 44 с. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/17434>.

8.5. Інформаційні ресурси

1. <http://zakon4.rada.gov.ua> – інформаційно-пошукова система законодавчих і нормативних документів, розробка інформаційного центру Верховної Ради України
2. <http://www.kmu.gov.ua/> – інформаційно-пошукова система Кабінету Міністрів України.
3. <http://www.mon.gov.ua> – Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України.
4. <http://www.dnpr.gov.ua> – Офіційний сайт Державної служби України з питань праці.
5. <https://mer.gov.ua/> – офіційний сайт Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України.
6. <https://pd.dsp.gov.ua/> - Офіційний сайт Південного міжрегіонального управління Державної служби України з питань праці.

	<p>7. https://mk.dsns.gov.ua/ – Офіційний сайт Головного управління Державної служби України з надзвичайних ситуацій у Миколаївській області.</p> <p>7. https://www.ua-region.com.ua/14373101#google_vignette - Офіційний сайт Управління з питань цивільного захисту Миколаївської обласної державної адміністрації.</p> <p>8. https://ecolog.mk.gov.ua/ - Офіційний сайт Управління екології та природних ресурсів Миколаївської обласної державної адміністрації.</p> <p>9. https://uprns.mkrada.gov.ua/ - Офіційний сайт Управління з питань надзвичайних ситуацій та цивільного захисту населення Миколаєві.</p>
<p>9. Інтеграція здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами</p>	<p>Набуття програмних результатів в умовах інклюзивної освіти здійснюється відповідно до Положення про організацію інклюзивного навчання осіб з особливими освітніми потребами у Миколаївському національному аграрному університеті СО 5.279.01-00.2020 із застосуванням особистісно орієнтованих методів навчання та з урахуванням індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності усіх здобувачів вищої освіти, рекомендацій індивідуальної програми реабілітації особи з інвалідністю (за наявності) та/або висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку здобувачів вищої освіти (за наявності), що надається інклюзивно-ресурсним центром.</p> <p>Можливість дистанційного (або очно-дистанційного) навчання з використання наступних засобів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Система Moodle (https://moodle.mnau.edu.ua/course/view.php?id=166. – лекційний матеріал, практичні завдання, напрями наукової та індивідуальної роботи, завдання для самостійної роботи). 2. Платформа онлайн-занять Zoom, Google Meet, Kahoot! – для проведення індивідуальних практичних занять, консультацій тощо. 3. Електронний репозитарій МНАУ – для використання інформаційних матеріалів (http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/). 4. Результати тематичних «круглих столів» з питань національної (економічної) безпеки узагальнюються у Moodle за посиланням https://moodle.mnau.edu.ua/mod/folder/view.php?id=29967. 5. Бібліотека Миколаївського національного аграрного університету за посиланням - https://lib.mnau.edu.ua/. 6. Аудіо- та відеоповідомлення з лекційним матеріалом, поясненням особливостей завдань та напрямками їх виконання тощо. 7. Спілкування через електронну пошту (kurepin@mnau.edu.ua) та телефонний зв'язок.

	<p>8. Залучення до освітньо-наукових заходів в онлайн-режимі.</p> <p>9. Індивідуальний підхід до викладення матеріалу навчальної дисципліни.</p> <p>10. Можливість залучення до освітнього процесу куратора академічної групи та людини, яка знаходиться поряд з здобувачем вищої освіти з особливими освітніми потребами (батьки, сестра, брат та інших).</p>
<p>10. Доступ до матеріалів навчання</p>	<p>Робоча програма дисципліни, її силабус та навчально-методичний комплекс дисципліни з необхідним його наповненням розташовано на офіційних ресурсах Миколаївського національного аграрного університету: https://moodle.mnau.edu.ua/course/view.php?id=4008</p>

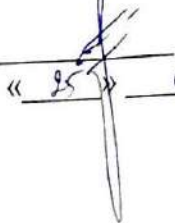
Силабус з навчальної дисципліни
 розроблено: доцент кафедри методики
 професійного навчання,
 кандидат економічних наук

Вячеслав КУРЕПІН

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНЖЕНЕРНО-ЕНЕРГЕТИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра методики професійного навчання

«ПОГОДЖЕНО»
Декан факультету ТВППТСБ

Михайло ГИЛЬ
« 25 » 06 2024 р.

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Перший проректор

Дмитро БАБЕНКО
« 25 » 06 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОХОРОНА ПРАЦІ В ГАЛУЗІ

шифр за ОПП ОК02

Освітньо-професійна програма підготовки здобувачів вищої освіти
«Біотехнології та біоінженерія» 1-го року очної (денної) форми навчання
на 2024-2025 навчальний рік

Освітній ступінь	- магістр
Галузь знань	- 16 «Хімічна інженерія та біоінженерія»
Спеціальність	- 162 «Біотехнології та біоінженерія»
Освітня кваліфікація	«Магістр з біотехнологій та біоінженерії»
Мова навчання	- українська

Миколаїв
2024

Робоча програма відповідає вимогам Освітньо-професійної програми «Біотехнології та біоінженерія» підготовки здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 162 «Біотехнології та біоінженерія», галузі знань 16 «Хімічна інженерія та біоінженерія», затвердженою Вченою радою Миколаївського національного аграрного університету 12.03.2024 р. (протокол № 8), чинної згідно наказу по університету № 33-О від 19.03.2024 р. та з урахуванням міжнародного стажування в Академії менеджменту та управління в м. Ополе (Республіка Польща, 08-15 квітня 2017 р. (сертифікат № 5809).

Розробник програми: канд.екон.наук, доцент кафедри методики професійної підготовки В.М. Курепін, Миколаївський національний аграрний університет

Програма розглянута на засіданні кафедри методики професійного навчання Миколаївського національного аграрного університету протокол № 8 від 10 травня 2024 року.

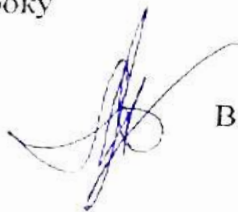
Завідувач кафедри
кандидат педагогічних наук, доцент

Каріне ГОРБУНОВА

Схвалено науково-методичною комісією інженерно-енергетичного факультету Миколаївського національного аграрного університету протокол № 10 від «12» червня 2024 року

Голова науково-методичної комісії
кандидат технічних наук, доцент

Володимир МАРТИНЕНКО

1. Анотація

Для забезпечення високого рівня якості освіти методика викладання повинна бути направлена не лише на дослідження теоретико-методичних аспектів, а і на готовність молодого фахівця до реалізації знань на практиці. Вагому роль у підготовці молодих фахівців відіграють заклади вищої освіти. Під час навчання молодий фахівець повинен отримати не лише знання, вміння й компетенції, а і практичний досвід. Підходи до навчання й отримання вищої освіти не повинні бути обмежені знаходженням здобувачів вищої освіти в аудиторії. Як відомо, найкраще вчиться людина, якщо її роль активна, коли може бути проявлена ініціатива у вирішенні поставленого завдання, коли розкриваються особистісні якості людини. Особливо актуальним є питання у контексті інтеграції вищої освіти до Європейського освітнього простору, її адаптації до високого рівня конкуренції із європейськими закладами вищої освіти, у тому числі у контексті формування кваліфікованих кадрів для ринку праці. З огляду на суттєвий вплив глобалізаційних трансформацій (соціальна глобалізація), у тому числі у освітньому просторі, експерти Всесвітнього економічного форуму у Давосі сформували ключові навички, якими повинні володіти молоді фахівці з метою успішного працевлаштування, адаптації до умов ринку праці й кар'єрного зростання: комплексне розв'язання проблем; критичне мислення; креативність; взаємодія з людьми; вміння керувати людьми; емоційний інтелект, вміння формувати власну точку зору та приймати рішення; орієнтація на клієнта; вміння вести переговори; гнучкість розуму.

Актуальність формування зазначених навичок пов'язана із тим, що сучасні роботодавці дедалі частіше шукають не просто виконавців, а людей, які готові мислити поза шаблонами. Працівник майбутнього повинен бачити «крізь час» й втілювати у життя ідеї, які до нього ніхто не пропонував. Технологічна грамотність й емоційний інтелект повинні бути доповнені розумінням емоції, намірами й мотивацією людей, вмінням скерувати їх у належне русло. В основу навичок увійшла когнітивна гнучкість або гнучкість розуму – вміння обмірковувати декілька речей одночасно. Саме тому підготовка молодого фахівця у закладах освіти повинна бути налаштована на навчання спілкуванню з людьми, вмінню керувати, розуміти й домовлятися, здатності приймати рішення, генерувати й сприймати креативні ідеї. Майбутнє – це період, коли головною цінністю стає мозок, емоції й розвиток. Сучасність вимагає від фахівця з вищою освітою вчитися і далі на робочому місці, темпи зміни життя в усіх напрямках набирають обертів, і для того щоб встигнути за ним, необхідно постійно адаптуватися.

Отже, якщо молодь має знання і компетенції, які формують її світогляд, власну думку, можливість реалізовувати та експериментувати на практиці, це дасть йому можливість у майбутньому легко змінювати себе залежно від умов середовища у якому він буде знаходитися. Для цього у молоді необхідно розвивати творчий потенціал, можливість мислити, обґрунтовувати поставлені завдання та вирішувати їх. Підвищення вимог до молодого фахівця обумовлена потребами ринку праці, особливо у галузях безпеки, які потребують розробки й впровадження нових інноваційних рішень.

За таких умов важливого значення набуває підготовка висококваліфікованих фахівців, які б могли не тільки чітко визначити призначення і завдання охорони праці в Україні, а і кваліфіковано вирішувати питання економічних наслідків незадовільного стану охорони праці, травматизму на виробництві, та професійних

захворювань, розмір шкоди, заподіяної працівникам у наслідок тимчасової непрацездатності та каліцтва. Саме такі питання розглядаються при вивченні дисципліни «Охорона праці в галузі» і тому в умовах сьогодення вона є достатньо актуальною.

Навчальна дисципліна «Охорона праці в галузі» дозволяє розвивати логічне мислення та спонукає до саморозвитку з огляду на динамічність зміни процесів та явищ в усіх галузях та сферах національної безпеки.

Вивчення дисципліни полягає у формуванні в майбутніх фахівців умінь та компетенцій для забезпечення ефективного управління охороною праці та поліпшення умов праці з урахуванням досягнень науково-технічного прогресу та міжнародного досвіду, а також в усвідомленні нерозривної єдності успішної професійної діяльності з обов'язковим дотриманням усіх вимог безпеки праці у відповідній галузі.

Опанування сутності навчальної дисципліни дозволяє сформувати визначену систему компетентностей та досягти програмних результатів навчання.

Ключові слова: охорона праці, працездатність, колективна безпека, безпека, робоче місце, нещасні випадки, професійні захворювання, виробництво, умови праці.

Annotation

To ensure a high level of quality of education, teaching methods should be aimed not only at the study of theoretical and methodological aspects, but also at the readiness of young professionals to implement knowledge in practice. Higher education institutions play an important role in training young professionals. During training, a young specialist must gain not only knowledge, skills and competencies, but also practical experience. Approaches to learning and obtaining higher education should not be limited to finding higher education students in the classroom. It is known that a person learns best if his role is active, when initiative can be shown in solving the task, when a person's personal qualities are revealed. The issue is especially relevant in the context of the integration of higher education into the European educational space, its adaptation to a high level of competition with European higher education institutions, including in the context of the formation of qualified personnel for the labor market. Given the significant impact of globalization transformations (social globalization), including in the educational space, the experts of the World Economic Forum in Davos have formed key skills that young professionals must possess in order to be successful in employment, adapt to labor market conditions and career growth: comprehensive problem solving; critical thinking; creativity; interaction with people; ability to manage people; emotional intelligence, the ability to form their own point of view and make decisions; customer orientation; ability to negotiate; flexibility of mind.

The relevance of the formation of these skills is due to the fact that modern employers are increasingly looking for not just performers, but people who are willing to think outside the box. The worker of the future must see "through time" and implement ideas that no one has proposed to him. Technological literacy and emotional intelligence must be complemented by an understanding of emotions, intentions and motivations of people, the ability to direct them in the right direction. The skills are based on cognitive flexibility or flexibility of mind - the ability to think about several things at once. That is why the training of young professionals in educational institutions should be tuned to learn to communicate with people, the ability to manage, understand and negotiate, the ability to make decisions, generate and perceive creative ideas. The future is a period when the main values are the brain, emotions and development. Modernity requires a specialist with higher education to

continue to study in the workplace, the pace of life change in all directions is gaining momentum, and in order to keep up with him, it is necessary to constantly adapt.

Thus, if young people have the knowledge and competencies that shape their worldview, their own opinion, the ability to implement and experiment in practice, it will give them the opportunity in the future to easily change themselves depending on the environment in which they will be. To do this, young people need to develop creative potential, the ability to think, justify the tasks and solve them. The increase in the requirements for the young specialist is due to the needs of the labor market, especially in the fields of security, which require the development and implementation of new innovative solutions.

Under such conditions, it is important to train highly qualified specialists who could not only clearly define the purpose and objectives of labor protection in Ukraine, but also competently address the economic consequences of unsatisfactory health and safety, occupational injuries and occupational diseases, the amount of damage to workers as a result of temporary incapacity for work and injury. Such issues are considered in the study of the discipline "Occupational Safety in the industry" and therefore in today's conditions it is quite relevant.

The discipline "Fundamentals of labor protection" allows you to develop logical thinking and encourages self-development given the dynamic changes in processes and phenomena in all areas and spheres of national security.

The study of the discipline consists in the formation of skills and competencies in future specialists to ensure effective management of labor protection and improvement of working conditions, taking into account the achievements of scientific and technical progress and international experience, as well as awareness of the inseparable unity of successful professional activity with mandatory compliance with all labor safety requirements in the relevant field.

Mastering the essence of the discipline allows you to form a certain system of competencies and achieve program learning outcomes.

Keywords: labor protection, working capacity, collective safety, security, workplace, accidents, occupational diseases, production, working conditions.

2. Опис навчальної дисципліни «ОХОРОНА ПРАЦІ В ГАЛУЗІ»

Галузь знань	16 «Хімічна інженерія та біоінженерія»
Спеціальність	162 «Біотехнології та біоінженерія»
Освітній ступінь	Магістр
Обов'язкова (вибіркова) компонента	обов'язкова
Семестр	II
Кількість кредитів ECTS	3,0
Кількість модулів	1
Кількість змістовних модулів	4
Загальна кількість годин	90 год.

Види навчальної діяльності та види навчальних занять, обсяг годин та кредитів:

Лекції	16 год./0,58 кредити ЄКТС
Практичні заняття	16 год./0,58 кредити ЄКТС
Самостійна робота	58 год./1,84 кредит ЄКТС

У процесі вивчення дисципліни застосовуються інноваційні педагогічні технології, а саме цілеспрямований системний набір прийомів, засобів організації навчальної діяльності, що охоплює весь процес навчання від визначення мети до одержання результатів: комп'ютерні презентації, тестові програми, система дистанційного навчання Moodle, онлайн-сервіс відеозв'язку Jitsi Meet, вбудовані в курс на платформі Moodle, платформи відеозв'язку Zoom, Google Meet, Microsoft Teams, месенджери Telegram, Viber та інші.

Якісні зміни до робочої програми:

У 2024 році порівняно з 2023 роком – оновлено список рекомендованих джерел; реформовані модулі та теми лекційних та практичних занять, зокрема:

Змістовий модуль № 1. «Нормативно-правові акти охорони праці» замінен на змістовий модуль № 1. «Регулювання правовідносин у сфері організації безпеки та гігієни праці в Україні» назва якого більш точно відображає наповненість навчальним матеріалом структури модуля.

Змістовий модуль № 2. «Управління охороною праці на підприємствах АПК» замінен на змістовий модуль № 2. «Побудова та функціонування системи управління охороною праці на підприємствах АПК» назва якого більш точно відображає наповненість навчальним матеріалом структури модуля.

Змістовий модуль № 4. «Пожежна безпека галузевих об'єктів» замінен на змістовий модуль № 4. «Пожежна безпека та захист працюючих на галузевих об'єктах» назва якого більш точно відображає наповненість навчальним матеріалом структури модуля.

У темі № 2. «Правове регулювання організації охорони праці в Україні» замінено Закон України «Про санітарне та епідемічне благополуччя населення» (втратив чинність) на Закон України «Про систему громадського здоров'я».

У темі № 9. «Загальні вимоги пожежної безпеки на об'єктах господарювання» реформовано питання:

- питання № 1. «Забезпечення пожежної безпеки суб'єктів господарювання» - викладається матеріал щодо порядку подання декларації відповідності матеріально-технічної бази: в паперовій формі, в електронній формі через портал; порядок видачі дозволів на виконання робіт підвищеної небезпеки; анулювання дозволу на виконання робіт підвищеної небезпеки; уникнення помилок при оформленні дозволу; забезпечення пожежної безпеки у тандемі орендар – власник;

- питання № 3. «Вимоги пожежної безпеки до утримання будинків, споруд» - викладається матеріал щодо класифікації об'єктів будівництва; основних вимог пожежної безпеки будинків, будівель, споруд будь-якого призначення; протипожежних відстаней між будинками, спорудами; вимоги до організації і проведення масових заходів у будинках, спорудах; евакуаційних виходів з будівель; обмеження поширення пожежі в будинках; використання матеріалів з яких будуються будівлі та споруди, їхня класифікація.

Практичні заняття по темі № 10. «Дії при виникненні пожежі, використання первинних засобів пожежогасіння на об'єктах господарювання» доповнено принципами з базових реанімаційних заходів щодо серцево-легеневої реанімації з рекомендаціями щодо терапії: розпізнавання зупинки серця, сповіщення служби невідкладної допомоги, компресія грудної клітки (непрямий масаж серця), штучне дихання, автоматизована зовнішня дефібриляція (АЗД), обструкція дихальних шляхів

стороннім тілом, вимірювання (оцінювання) якості СЛР, нові (сучасні/новітні) технології, безпека; методикою зупинки зовнішньої кровотечі за допомогою жгут турнікету.

Підстава: результати щорічного опитування здобувачів вищої освіти та стейкхолдерів, вимоги сучасності, зміна компетентностей та програмних результатів навчання, рекомендацій МОН України та Державної служби з питань праці України, Південного міжрегіонального Управління Державної служби з питань праці, Державної служби України з надзвичайних ситуацій, Головного Управління Державної служби України з надзвичайних ситуацій Миколаївський області та Управління з питань надзвичайних ситуацій та цивільного захисту населення Миколаєві.

Дотримання вимог академічної доброчесності під час створення академічних текстів. Автором (співавтором) освітнього (освітньо-наукового, наукового) твору є особа, яка зробила особистий інтелектуальний внесок до проведення дослідження, безпосередньо брала участь у його створенні та несе відповідальність за його зміст.

Під час оприлюднення освітнього (освітньо-наукового, наукового) твору мають бути зазначені всі його автори. Не допускається зазначати як автора освітнього (освітньо-наукового, наукового) твору особу, яка не відповідає критеріям, визначеним абзацом першим цієї частини. Якщо у проведенні дослідження або створенні освітнього (освітньо-наукового, наукового) твору брали участь інші особи, що не вказані як його автори, це має бути зазначено у творі із визначенням внеску кожної такої особи.

Освітній (освітньо-науковий, науковий) твір має містити достовірні відомості про використані методи, джерела даних, результати дослідження та отримані наукові (науково-технічні) результати.

Якщо під час проведення дослідження та/або створення освітнього (освітньо-наукового, наукового) твору були використані розробки, наукові (науково-технічні) результати, що належать іншим особам, це має бути зазначено в освітньому (освітньо-науковому, науковому) творі з посиланням на джерело їх оприлюднення.

Використання загальновідомих фактів чи ідей не потребує окремого зазначення.

Всі текстові запозичення, що використовуються в освітньому (освітньо-науковому, науковому) творі (окрім стандартних текстових кліше), мають бути позначені з посиланням на джерело запозичення.

Текстові запозичення мають бути позначені у спосіб, який дозволяє чітко відокремити їх від власного тексту автора (авторів).

У разі використання автором (авторами) власних, розробок, наукових (науково-технічних) результатів, які були оприлюднені раніше, він (вони) мають зазначити це в освітньому (освітньо-науковому, науковому) творі.

Дотримання вимог академічної доброчесності для здобувачів освіти. Здобувачі освіти зобов'язані виконувати вступні, навчальні, контрольні, кваліфікаційні, конкурсні та інші види завдань самостійно. Самостійність у виконанні завдання означає, що воно має бути виконане:

1) для індивідуальних завдань – особисто здобувачем, а для групових завдань – лише визначеною групою здобувачів, без втручання інших осіб, під керівництвом та контролем викладачів, що визначені як керівники, та затверджені відповідно до нормативної документації закладу вищої освіти з урахуванням індивідуальних потреб і можливостей осіб з особливими освітніми потребами;

2) якщо умови або характер завдання передбачають обмеження у можливих джерелах інформації – без використання недозволених джерел інформації.

Здобувачі вищої освіти зобов'язані поважати гідність, права, свободи та законні інтереси всіх учасників освітнього процесу, дотримуватися етичних норм.

Дотримання вимог академічної доброчесності під час оцінювання. Оцінювання у сфері вищої освіти і науки відповідає вимогам об'єктивності, валідності та справедливості. Оцінювання є об'єктивним, якщо воно ґрунтується на заздалегідь визначених критеріях. Оцінювання є валідним, якщо воно здійснюється відповідно до критеріїв, що визначаються законодавством України та суб'єктом внутрішнього забезпечення якості освіти. Оцінювання є справедливим, якщо воно проводиться за відсутності конфлікту інтересів, дискримінації та неправомірного впливу на оцінювача.

Порядок перезарахування результатів неформальних і інформальних заходів проводить комісія, за зверненням здобувача.

Передбачені неформальні освітні заходи. Неформальна освіта доповнює формальні освітні заходи, допомагає швидко і вчасно отримати необхідні знання відповідно до потреб тут і зараз.

Форми неформальної освіти: очна (тренінги, семінари, тощо), дистанційна (дистанційні курси, вебінари).

Де здобути: неурядові установи, приватні особи, платформи дистанційного навчання.

Здобувачам пропонується протягом вивчення дисципліни: індивідуальні завдання, участь у вебінарах та семінарах з тематики охорони праці, безпеки та гігієни праці, участь у відкритих лекціях, які проводять поза межами навчального процесу, проходження курсів з питань безпеки життєдіяльності та охорони праці. Здобувач має право самостійно обирати напрям і вид неформальних освітніх заходів. Оцінка цих результатів відбувається за наявності документального підтвердження (сертифікат, свідоцтво тощо). Перезарахування дисципліни або окремих тем відбувається за бажання здобувача на підставі нормативної внутрішньої документації та Положень МНАУ.

Здобувачам вищої освіти під час вивчення освітньої компоненти ОПП «Біотехнології та біоінженерія» за спеціальністю 162 «Біотехнології та біоінженерія» другого (магістерського) рівня вищої освіти у межах дисципліни «Охорона праці в галузі» пропонується пройти:

- безкоштовний онлайн-курс першої домедичної підготовки «Основи надання першої медичної допомоги» за посиланням <https://1staidplast.org.ua/general-information> від Червоно Хреста;

- безкоштовний навчальний онлайн курс «Навчання з попередження ризиків від вибухонебезпечних предметів – EORE» за посиланням <https://www.uda.org.ua/eore-course/> від Асоціації саперів України;

- безкоштовні вебінари Європейської школи керування ризиками Джаннет Аршимової;

- безкоштовні вебінари Науково-виробничого журналу «Охорона праці».

Передбачені інформальні заходи освіти. Інформальна освіта передбачає самоорганізоване здобуття особою певних компетентностей, зокрема під час повсякденної діяльності, пов'язаної з професійною, громадською або іншою діяльністю, родиною чи дозвіллям. Така навчальна діяльність не обов'язково цілеспрямована та структурована, не фіксується документально, але сприяє

розширенню професійних знань та умінь і є однією з ключових компетентностей особистості.

Форми інформальної освіти: одноразові лекції, відеоуроки, медіа-консультації, спілкування у сім'ї, з колегами, читання спеціалізованих журналів, телебачення, відео, незаплановані випадкові бесіди.

Передбачається, що здобувач у ході життєвого досвіду має застосовувати здобуті знання та результати, наприклад, вивчаючи наступну тему чи готуючись до всіх видів робіт. І навпаки – здобувачі використовують життєві приклади для трансформації їх в освітній процес.

Оптимальним є поєднання традиційної формальної освіти, курсів, семінарів та інших заходів від неурядових установ, що дозволить швидко отримати потрібні знання та навички (неформальну освіту) та самоосвіту (інформальну).

Можливості набуття програмних результатів в умовах інклюзивної освіти передбачають виконання у повному обсязі всіх видів завдань особами з особливими освітніми потребами.

В університеті вхід облаштовано пандусом. Є кнопка виклику чергового. Є відповідальні особи, які організують освітній процес (декан, заступники декана, куратор).

Можливість дистанційного (або очно-дистанційного) навчання через:

- систему Moodle – лекційний матеріал, практичні завдання, напрями наукових досліджень, завдання на самостійне опрацювання; посилання;
- платформи онлайн-занять JitsiMeet та Zoom – для проведення індивідуальних практичних занять, консультацій тощо;
- електронний репозитарій МНАУ – для використання інформаційних матеріалів;
- аудіо- та відеоповідомлення з матеріалами, поясненнями особливостей завдань та напрями їх виконання тощо;
- спілкування через електронну пошту kurepin@mnau.edu.ua та телефонний зв'язок;
- залучення до освітньо-наукових заходів в онлайн-режимі;
- індивідуальний підхід до викладення матеріалу навчальної дисципліни;
- можливість залучення до освітнього процесу куратора академічної групи та людини, яка знаходиться поряд зі здобувачем вищої освіти з особливими освітніми потребами (батьки, сестра, брат та інших).

Мовна підготовка. Дисципліна викладається українською мовою. Водночас, з кожної теми виділено ключові слова, які здобувачі вивчають англійською мовою. Здобувачі мають можливість брати участь у вебінарах та наукових заходах англійською мовою.

Форми навчання. Денна (дистанційна, змішана – за наказом по університету, наприклад, у зв'язку з дотриманням карантинних заходів, вимог воєнного стану (безпека всіх учасників освітнього процесу)).

Освітній процес реалізується у таких формах: навчальні заняття (лекційні заняття, практичні заняття, консультації), індивідуальні завдання, самостійна робота, контрольні заходи.

У процесі вивчення дисципліни застосовуються інноваційні педагогічні технології, а саме цілеспрямований системний набір прийомів, засобів організації навчальної діяльності, що охоплює весь процес навчання від визначення мети до одержання результатів: комп'ютерні презентації, тестові програми, технології

майндмепінгу, система дистанційної освіти Moodle, технології JeetSi, вбудовані в курс на платформі Moodle, ZOOM та інші.

Методи навчання: пояснювально-ілюстративний (усі лекції супроводжуються презентаціями; застосовуються освітні відеофільми); інструктивно-репродуктивний (практичні заняття і завдання); проблемного викладу (пізнавальні завдання, порівняння різних підходів); частково-пошуковий (пошук рішення висунутих у навчанні пізнавальних завдань, розв'язування задач теоретичного та прикладного характеру з використанням сучасного математичного апарату, комп'ютерних технологій); дослідницький (написання тез, науково-дослідної роботи).

Форми оцінювання. Компетентнісно орієнтовані форми (поточний контроль знань: опитування на заняттях, виконання практичних завдань, контрольна робота, самостійна робота здобувачів вищої освіти (у т.ч. опрацювання окремих питань тем, тестування в Moodle, підготовка презентацій, підготовка тез доповіді на конференцію, підготовка наукової статті), підсумковий контроль знань – екзамен).

Академічна доброчесність. У процесі навчання всі учасники освітнього процесу зобов'язані дотримуватися принципів академічної доброчесності – сукупності етичних принципів та визначених правил провадження освітньої та наукової діяльності, які є обов'язковими для всіх учасників такої діяльності та мають на меті забезпечувати довіру до результатів навчання та наукової діяльності, з урахуванням вимог Закону України «Про вищу освіту», «Про освіту», методичних рекомендацій Міністерства освіти і науки України для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності, Кодексу академічної доброчесності у Миколаївському національному аграрному університеті, який затверджений вченою радою університету 27 листопада 2018 р., протокол № 3, Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату у Миколаївському національному аграрному університеті, яке затверджене вченою радою університету 24 листопада 2020 р., протокол № 4 та Положення про групу сприяння академічній доброчесності, яке затверджене вченою радою університету 26 січня 2021 р., протокол № 6.

Усі академічні тексти (освітні та наукові) здобувачів вищої освіти обов'язково перевіряються щодо їх відповідності принципам академічної доброчесності, у т. ч. за допомогою програми StrikePlagiarism.

3. Мета вивчення навчальної дисципліни

Основним призначенням робочої програми навчальної дисципліни є:

- ознайомлення здобувачів вищої освіти та інших учасників освітнього процесу зі змістом дисципліни, критеріями та засобами оцінювання результатів навчання;
- встановлення відповідності змісту освіти освітній програмі та стандартам вищої освіти під час акредитації;
- встановлення відповідності при зарахуванні результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти (академічна мобільність), за іншими освітніми програмами, у попередні роки (при поновленні на навчання).

Мета дисципліни: формування у здобувачів вищої освіти знань, умінь, здатностей (компетенцій) творчо мислити, вирішувати складні проблеми інноваційного характеру й приймати продуктивні рішення у сфері охорони праці, з урахуванням особливостей майбутньої професійної діяльності випускників, а також досягнень науково-технічного прогресу; формування у здобувачів вищої освіти відповідальності за особисту та колективну безпеку і усвідомлення необхідності

обов'язкового виконання в повному обсязі всіх заходів гарантування безпеки праці на робочих місцях, з урахуванням ризику виникнення техногенних аварій й природних небезпек, які можуть спричинити надзвичайні ситуації.

Основними **завданнями**, що мають бути вирішені у процесі викладання дисципліни, є опанування здобувачам вищої освіти знаннями, вміннями та навичками вирішувати професійні завдання з обов'язковим урахуванням галузевих вимог щодо забезпечення безпеки персоналу; формування у майбутніх фахівців свідомого та відповідального ставлення до питань особистої безпеки і оточення, вміння розпізнавати й оцінювати потенційні небезпеки у виробничих умовах, визначати шлях надійного захисту від них та оперативно ліквідувати їх наслідки у різноманітних сферах виробничої діяльності; умінь та компетенцій для забезпечення ефективного управління охороною праці та поліпшення умов праці з урахуванням досягнень інноваційного розвитку та міжнародного досвіду, а також в усвідомленні нерозривної єдності успішної професійної діяльності з обов'язковим дотриманням усіх вимог безпеки праці у конкретній галузі.

Об'єктом дисципліни є виробнича система, яка включає людину-правника в процесі праці, засоби праці (виробниче устаткування) та середовище, в якому здійснюється трудовий процес, а також організацію праці.

Предметом дисципліни є забезпечення гарантії збереження здоров'я і працездатності працівників у виробничих умовах конкретних галузей господарювання через ефективне управління охороною праці та формування відповідальності у посадових осіб і фахівців за колективну та власну безпеку.

Компетентності;

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми біотехнологій та біоінженерії, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Спеціальні (фахові) компетентності:

К6. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Загальні компетентності:

К10. Здатність розробляти та реалізовувати комерційні та науково-технічні плани і проекти в галузі біотехнології з урахуванням всіх аспектів вирішуваної проблеми, включаючи технічні, виробничі, експлуатаційні, комерційні, правові, питання охорони праці і навколишнього середовища.

Програмні результати навчання:

ПР09. Вміти розробляти, обґрунтовувати та застосовувати методи та засоби захисту людини та навколишнього середовища від небезпечних факторів техногенного та біологічного походження.

4. Передумови для вивчення дисципліни

Вивчення навчальної дисципліни «Охорона праці в галузі» базується на знаннях отриманих при вивченні дисциплін, що формують загальні та фахові компетентності за даною освітньою програмою, зокрема: «Біобезпека і біоестика», «Основи інтелектуальної власності».

5. Місце дисципліни у структурі навчальних дисциплін

У вступі курсу «Охорона праці в галузі» визначається місце і значення цієї навчальної дисципліни в системі підготовки сучасного висококваліфікованого фахівця. Даний курс є складовою частиною обов'язкових компонент освітньо-професійної програми «Біотехнології та біоінженерія».

I семестр
ОК3. Основи інтелектуальної власності
ВК2. Біобезпека і біоетика
Охорона праці в галузі
III семестр
ОК6 Зовнішньоекономічна діяльність підприємств
ВК1 Управління трудовими ресурсами та техніка управлінської діяльності
ВК8 Управління якістю та безпечністю біотехнологічної продукції

6. Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни

Назви змістовних модулів і тем	Кількість годин			
	Усього	ЛЗ	ПР	СР
Модуль № 1. Цивільний захист				
Змістовий модуль № 1. Регулювання правовідносин у сфері організації безпеки та гігієни праці в Україні				
Тема № 1. Соціальний діалог та партнерство з питань охорони праці в Україні.	7	2	0	5
Тема № 2. Правове регулювання організації охорони праці в Україні.	9	2	2	5
Разом за змістовим модулем № 1.	16	4	2	10
Змістовий модуль № 2. Побудова та функціонування системи управління охороною праці на підприємстві АПК				
Тема № 3. Алгоритм запровадження системи управління охороною праці та ризиками на підприємстві.	7	2	0	5
Тема № 4. Реформування системи управління охороною праці в Україні.	9	2	2	5
Разом за змістовим модулем № 2.	16	4	2	10
Змістовий модуль № 3. Охорони праці в агропромисловому комплексі і біотехнологічних підприємствах				
Тема № 5. Охорона праці в агропромисловому комплексі і біотехнологічних підприємствах	8	2	0	6
Тема № 6. Актуальні питання охорони праці у виробництві	7	0	2	5
Тема № 7. Соціальний захист громадян у зв'язку з нещасними випадками на виробництві.	12	2	2	8
Разом за змістовим модулем № 3.	27	4	4	19
Змістовий модуль № 4. Пожежна безпека та захист				

працюючих на галузевих об'єктах				
Тема № 8. Основні заходи пожежної профілактики на об'єктах господарювання.	9	2	2	5
Тема № 9. Загальні вимоги пожежної безпеки на об'єктах господарювання.	10	2	2	6
Тема № 10. Дії при виникненні пожежі, використання первинних засобів пожежогасіння на об'єктах господарювання.	12	0	4	8
Разом за змістовим модулем № 4.	31	4	8	19
Усього годин	90	16	16	58

7. Зміст навчальної дисципліни

7.1. Загальний розподіл годин і кредитів

Види занять	Кількість годин і кредитів	Аудиторна кількість годин
Лекції	16/0,58	16
Практичні заняття	16/0,58	16
Самостійна робота	58/1,84	-
Разом по курсу	90/3,0	32

7.2. Склад, обсяг і терміни виконання змістових модулів

Назва змістового модуля	Кількість годин	Термін виконання, тиждень
Регулювання правовідносин у сфері організації безпеки та гігієни праці в Україні	16	Відповідно до семестрового навчального плану та графіку освітнього процесу
Побудова та функціонування системи управління охороною праці на підприємстві АПК	16	
Охорони праці в агропромисловому комплексі і біотехнологічних підприємствах.	27	
Пожежна безпека та захист працюючих на галузевих об'єктах.	31	
Всього	90	X

7.3 Перелік та короткий зміст лекцій

Змістовий модуль № 1. Регулювання правовідносин у сфері організації безпеки та гігієни праці в Україні

Тема № 1. Соціальний діалог та партнерство з питань охорони праці в Україні (2 години).

Соціальний діалог та партнерство з питань охорони праці в Європейському Союзі й Україні. Програма гідної праці для України. Дві основні моделі соціального партнерства у світі: біпартизм, трипартизм. Проміжні моделі соціального діалогу. Соціальний діалог як політичний інструмент вирішення соціально-економічних проблем, механізм сприяння поліпшенню умов праці та посилення соціальної злагоди й соціальної справедливості. Закріплення принципів соціального діалогу в сфері праці в міжнародно-правових актах.

Регулювання правовідносин у сфері соціального діалогу в Україні. Принципи соціального діалогу. Сторони соціального діалогу на відповідних рівнях. Форми соціального

діалогу. Органи соціального діалогу. Побудова української моделі соціального діалогу. Основні перешкоди для ефективного соціального діалогу та умови для ефективного соціального діалогу в Україні.

Визначення та основні принципи соціальної відповідальності. Соціальна відповідальність, як невід'ємний елемент у макросистемі «людина-держава-суспільство». Соціальна відповідальність держави. Сутність корпоративної соціальної відповідальності. Рівні соціальної відповідальності бізнесу.

Основні принципи соціальної відповідальності. Основні міжнародні документи, що регулюють соціальну відповідальність бізнесу у розрізі профільних організацій. Міжнародна ініціатива ООН – Глобальний Договір ООН (Global Compact): принципів Глобального Договору.

Ключові слова: соціальний діалог, партнерство з питань охорони праці, нормативно-правове регулювання, основні перешкоди, відповідальність.

Keywords: social dialogue, partnership on labor protection issues, regulatory and legal regulation, main obstacles, responsibility.

Тема № 2. Правове регулювання організації охорони праці в Україні (2 години).

Законодавча та нормативна база України з охорони праці. Конституція України як основний закон держави. Закони та інші нормативні акти: Кодекс законів про працю України; Закон України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану»; Закон України «Про охорону праці»; Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності»; Кодексу цивільного захисту України Кодексу цивільного захисту України; Закон України «Про систему громадського здоров'я»; Кодекс України про адміністративні правопорушення; Кримінальний кодекс України. Спеціальні законодавчі акти які є обов'язковими до виконання на всій території України.

Система організації безпеки та гігієни праці в Україні. Основні нерозв'язані проблеми у діючій системі управління охороною праці. Функціонування в Україні багаторівневої системи управління охороною праці. Етапи реформування існуючої в Україні системи управління охороною праці.

Організація системи управління охороною праці на підприємстві. Завдання системи управління охороною праці. Рекомендації роботодавцю щодо виконання завдань для оперативного запровадження системи управління охороною праці на підприємстві.

Ключові слова: нормативні акти, організація безпеки, нерозв'язані проблеми, управління охороною праці, виконання завдань, роботодавець.

Keywords: regulatory acts, safety organization, unsolved problems, occupational health and safety management, performance of tasks, employer.

Змістовий модуль № 2. Побудова та функціонування системи управління охороною праці на підприємстві АПК

Тема № 3. Алгоритм запровадження системи управління охороною праці та ризиками на підприємстві (2 години).

Основні вимоги до побудови і функціонування системи управління охороною праці (СУОП). Комплексне управління охороною праці. Суб'єкт управління в СУОП на підприємстві. Об'єкт управління в СУОП. Головна мета управління охороною праці на підприємстві. Завдання СУОП.

Алгоритм запровадження системи управління охороною праці та ризиками на підприємстві. Положення про систему управління охороною праці. Загальна модель СУОП підприємства згідно з вимогами ДСТУ OHSAS 18001.

Планування заходів з охорони праці на підприємстві АПК. Мета планування заходів з охорони праці.

Прогнозування заходів охорони праці. Довгострокове (перспективне) планування. Поточне (річне) планування. Оперативне планування.

Фінансування заходів охорони праці. План локалізації і ліквідації аварійних ситуацій й аварій.

Відповідальність та функціональні обов'язки керівника, посадових осіб і фахівців підприємства щодо виконання функцій з охорони праці.

Ключові слова: управління охороною праці, функціонування системи, алгоритм запровадження, планування заходів, відповідальність, посадові особи і фахівці підприємства, функцій з охорони праці.

Keywords: labor protection management, system functioning, implementation algorithm, event planning, responsibility, officials and specialists of the enterprise, labor protection functions.

Тема № 4. Реформування системи управління охороною праці в Україні (2 години).

Система організації безпеки та гігієни праці в Україні на основі ризикоорієнтованого підходу. Необхідність організації національної системи управління безпекою та гігієною праці. Формування в Україні ризикоорієнтованої системи управління безпекою та гігієною праці. Головні принципи Конвенції № 187 про основи, що сприяють безпеці та гігієні праці. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 12 грудня 2018 р. № 989-р, Концепція реформування системи управління охороною праці в Україні. Розбудова системи організації безпеки та гігієни праці в Україні на основі ризикоорієнтованого підходу. Заходи які роботодавець має вжити для безпеки і охорони здоров'я працівників на підприємстві.

Використання в системах управління охороною праці багатофункціональних інтегрованих систем комплексної безпеки. Сучасні комп'ютеризовані системи управління охороною праці на підприємстві та їх використання. Багатофункціональні інтегровані системи комплексної безпеки та їх складові. Використання систем пожежної сигналізації, автоматичного пожежогасіння та мовного оповіщення. Системи відеонагляду та відеореєстрації. Системи контролю та управління доступом. Охоронні системи.

Алгоритм виявлення, оцінки та зменшення ризиків виникнення небезпечних ситуацій на виробництві. Терміни та визначення. Виявлення можливості виникнення небезпечних ситуацій для працівників при здійсненні виробничої діяльності з урахуванням їх можливих дій. Визначення ступеню базового ризику виникнення небезпечних ситуацій. Розробка плану заходів за результатами визначення ступеню базового ризику. Оцінка залишкового ризику.

Ключові слова: безпека та гігієна праці, планування заходів захисту, хімічно небезпечні об'єкти, радіаційний захист, небезпечні природні процеси і явища, зброя масового ураження, захист від зброї.

Key words: forecasting the situation, planning protection measures, chemically dangerous objects, radiation protection, dangerous natural processes and phenomena, weapons of mass destruction, protection against weapons.

Змістовий модуль № 3. Охорони праці в агропромисловому комплексі

Тема № 5. Охорона праці в агропромисловому комплексі і біотехнологічних підприємствах (2 години).

Концепція організації охорони праці в аграрному секторі економіки. Завдання України в процесі здійснення інтеграції до ЄС. Державна політика в сфері охорони праці в аграрному секторі економіки.

Особливості організації охорони праці та агропромислового виробництва і біотехнологічних підприємствах. Особливості організації виробничого процесу в аграрному секторі економіки. Характеристика агропромислового виробництва. Основні галузі сільського господарства. Спеціальні нормативні акти з охорони праці в рослинництві. Спеціальні нормативні акти з охорони праці в тваринництві. Особливості охорони праці в обслуговуючих процесах.

Організація охорони праці та виробничих процесів на малих агропідприємствах та у фермерських господарствах, біотехнологічних підприємствах. Нормативно-правові акти локального характеру з охорони праці малих сільськогосподарських підприємств, фермерських господарств, біотехнологічних підприємствах. Основні обов'язки власника

(керівника) малих сільськогосподарських підприємств, фермерських господарств та біотехнологічних підприємств.

Ключові слова: організація охорони праці, аграрний сектор економіки, інтеграції до ЄС, агропромислове виробництво, нормативні акти, малі сільськогосподарські підприємства, фермерські господарства.

Key words: organization of labor protection, agrarian sector of the economy, integration into the EU, agro-industrial production, regulatory acts, small agricultural enterprises, farms.

Тема № 6. Актуальні питання охорони праці у виробництві (0 години, тема відпрацьовується за рахунок годин самопідготовки).

Вимоги безпеки до виробничого обладнання та організації робочих місць. Загальні обов'язки роботодавців. Мінімальні вимоги безпеки до виробничого обладнання. Вимоги безпеки щодо використання виробничого обладнання та організації робочих місць на біотехнологічних підприємствах. Засоби колективного захисту. Засоби індивідуального (особистого) захисту. Організація робочих місць офісних працівників сільськогосподарських підприємств та біотехнологічних підприємств. Угрупування робочих місць: розстановка меблів при плануванні офісу. Офіс відкритого планування та бенч-системи. Коворкінг. Інженерне забезпечення офісу. Ергономічні вимоги до робочого місця та офісних меблів.

Вимоги безпеки під час одержання продукції рослинництва. Вимоги безпеки під час використання пестицидів та мінеральних добрив. Основні принципи державної політики у сфері діяльності, пов'язаної з пестицидами і агрохімікатами. Особливості застосування пестицидів і агрохімікатів. Вимоги безпеки під час обробітку ґрунту, сівби, садіння і догляду за посівами. Вимоги безпеки під час збирання зернових, зернобобових та круп'яних культур. Вимоги безпеки під час післязбирального доробляння та зберігання зернових, зернобобових та круп'яних культур. Вимоги безпеки під час збирання та заготівлі соломи, сіна, сінажу і силосу. Вимоги безпеки під час вирощування та збирання цукрових буряків. Вимоги безпеки під час вирощування, збирання та післязбирального доробляння картоплі. Вимоги безпеки під час закладання і вирощування багаторічних насаджень та збирання врожаю. Вимоги безпеки під час виконання робіт у захищеному ґрунті.

Вимоги безпеки під час одержання продукції тваринництва. Вимоги безпеки під час приготування кормів. Вимоги безпеки під час навантаження, транспортування та роздавання кормів. Вимоги безпеки під час транспортування, переганяння та випасання тварин. Вимоги безпеки під час прибирання, видалення, оброблення та зберігання гною.

Вимоги безпеки під час утримання великої рогатої худоби, свавців, птиці, комах. Вимоги до утримання та обслуговування великої рогатої худоби: вимоги до утримання бугаїв та взяття сперми; вимоги до зберігання та перевезення сперми; вимоги до осіменіння корів і телиць; вимоги до ветеринарного обслуговування тварин; вимоги до догляду за тваринами, хворими на заразні хвороби; вимоги до проведення ветеринарно-санітарних заходів; вимоги до доїння корів та первинної обробки молока; вимоги до обігріву тварин.

Вимоги безпеки під час утримання коней: вимоги до догляду за кіньми; вимоги до доїння кобил; вимоги до догляду за жеребцями-плідниками; вимоги до осіменіння кобил, зберігання та транспортування сперми; вимоги до догляду за тваринами, хворими на заразні хвороби; вимоги до проведення ветеринарно-санітарних заходів, ветеринарної обробки й чищення коней; вимоги до підковування та таврування коней; вимоги до перегону коней.

Вимоги безпеки під час утримання свиней: вимоги до догляду за свинями; вимоги до обігріву тварин; вимоги до догляду за кнурами; вимоги до штучного осіменіння тварин; вимоги до проведення ветеринарно-санітарних заходів; вимоги до догляду за тваринами, хворими на заразні хвороби.

Вимоги безпеки під час гужових переїздів та перевезень тварин. Перевезення коней. Вимоги безпеки в бджільництві.

Вимоги безпеки під час утримання птиці: вимоги до догляду за птицею; вимоги до застосування засобів інфрачервоного та ультрафіолетового випромінювання; вимоги до годівлі та напування птиці; вимоги до тримання водоплавної птиці з використанням

відкритих водоймищ; вимоги до догляду за страусами; вимоги до збирання яєць, транспортування яєць і птиці; вимоги до інкубації яєць; вимоги до забою птиці.

Вимоги щодо безпеки та захисту здоров'я працівників офісів сільськогосподарських підприємств та біотехнологічних підприємств. Загальні обов'язки роботодавців. Вплив небезпечних шкідливих факторів. Вимоги безпеки до робочих місць працівників з екранними пристроями. Мінімальні вимоги безпеки до екранних пристроїв.

Гігієнічні вимоги до організації роботи з візуальними дисплейними терміналами електронно-обчислювальних машин: гігієнічні вимоги до виробничих приміщень для експлуатації візуальних дисплейних терміналів електронно-обчислювальних машин та персональних електронно-обчислювальних машин; гігієнічні вимоги до організації і обладнання робочих місць з ВДТ ЕОМ і ПЕОМ; Вимоги до режимів праці і відпочинку при роботі з ВДТ ЕОМ і ПЕОМ.

Ключові слова: організації робочих місць, мінімальні вимоги безпеки, засоби індивідуального захисту, пестициди і агрохімікати, продукція тваринництва, самоорганізація охорони праці.

Key words: organization of workplaces, minimum safety requirements, personal protective equipment, pesticides and agrochemicals, animal husbandry products, self-organization of labor protection.

Тема № 7. Соціальний захист громадян у зв'язку з нещасними випадками на виробництві (2 години).

Розслідування нещасних випадків на підприємстві. Порядок розслідування нещасних випадків на виробництві. Першочергові кроки при настанні нещасного випадку на виробництві. Утворення комісії з розслідування нещасного випадку. Процедура проведення розслідування нещасних випадків. Визнання нещасного випадку пов'язаними чи не пов'язаними з виробництвом. Обставини, за яких нещасний випадок визнається пов'язаними з виробництвом. Контроль, облік і звітність щодо нещасних випадків.

Спеціальне розслідування нещасних випадків на підприємстві. Порядок розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві» при яких передбачено створення спеціальної комісії Державною службою України з питань праці. Першочергові кроки при настанні нещасного випадку на виробництві. Процедура проведення спеціального розслідування нещасних випадків та/або гострих професійних захворювань (отруєнь). Визнання нещасного випадку та/або гострого професійного захворювання (отруєння) пов'язаними чи не пов'язаними з виробництвом.

Порядок розслідування обставин і причин виникнення гострих професійних захворювань (отруєнь). Гострі і хронічні професійні захворювання. Першочергові кроки при настанні гострих професійних захворювань (отруєнь) на виробництві. Процедура проведення розслідування гострого професійного захворювання (отруєння). Обставини, за яких гостре професійне захворювання (отруєння) визнається пов'язаними з виробництвом. Контроль, облік і звітність випадків гострих професійних захворювань (отруєнь). Реєстрація та облік випадків гострих професійних захворювань (отруєнь).

Порядок розслідування обставин і причин виникнення хронічних професійних захворювань (отруєнь). Порядок складання санітарно-гігієнічних характеристик умов праці та вимоги до них. Встановлення зв'язку захворювання з умовами праці, розслідування причин та облік випадків хронічних професійних захворювань (отруєнь). Повідомлення про хронічне професійне захворювання (отруєння). Порядок розслідування обставин і причин виникнення хронічних професійних захворювань (отруєнь). Оформлення акта розслідування причин виникнення хронічного професійного захворювання (отруєння). Заходи щодо запобігання виникненню хронічних професійних захворювань (отруєнь). Реєстрація та облік випадків хронічних професійних захворювань (отруєнь).

Порядок розслідування обставин і причин виникнення нещасних випадків невиробничого характеру. Повідомлення про нещасні випадки. Розслідування нещасних випадків.

Порядок розслідування обставин і причин виникнення нещасних випадків в умовах воєнного стану.

Соціальний захист працівників на підприємстві. Приховані нещасні випадки на виробництві. Права, обов'язки та відповідальність застрахованих осіб. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності. Соціальне страхування під час епідемії COVID-19.

Ключові слова: розслідування нещасних випадків, виробництво, професійних захворювання, аварії на виробництві, гостри професійні захворювання, процедура проведення, соціальний захист.

Key words: investigation of accidents, production, occupational diseases, accidents at work, acute occupational diseases, procedure, social protection.

Змістовий модуль № 4. Пожежна безпека та захист працюючих на галузевих об'єктах

Тема № 8. Основні заходи пожежної профілактики на об'єктах господарювання (2 години).

Організаційні заходи щодо забезпечення пожежної безпеки. Пожежна безпека, як комплекс заходів з охорони праці. Шляхи забезпечення пожежної безпеки. Діяльність із забезпечення пожежної безпеки посадовими особами і працівниками підприємств. Організаційні заходи, спрямовані на забезпечення пожежної безпеки на підприємстві. Обов'язкові організаційні заходи з пожежної безпеки, які повинні виконати керівники підприємства.

Протипожежний режим на підприємстві. Що включає?

Інструкції про заходи пожежної безпеки. Розробка інструкцій про заходи пожежної безпеки на підприємстві. Види інструкцій про заходи пожежної безпеки підприємства: загальнооб'єктова інструкція про заходи пожежної безпеки на підприємстві; інструкції для службових приміщень, окремих цехів, виробничих дільниць, лабораторій; інструкції про проведення пожежонебезпечних видів робіт, експлуатацію технологічних установок, обладнання; інструкції для працівників охорони (вартових, охоронців, вахтерів, сторожів тощо); Спеціальні інструкції щодо дій у разі пожежі.

Плани евакуації людей на випадок пожежі. Складання плану евакуації при пожежі: текстова частина, графічна частина. Вимоги до проектування та графічного зображення планів евакуації. Ідентифікація безпечності. Знаки на планах евакуації. Інструкція про порядок дій під час пожежі.

Відповідальні за пожежну безпеку на підприємстві. Призначення відповідального за пожежну безпеку. Обов'язки відповідального за пожежну безпеку.

Ключові слова: забезпечення пожежної безпеки, заходи з охорони праці, протипожежний режим, розробка інструкцій, плани евакуації людей, ідентифікація безпечності.

Key words: fire safety, labor protection measures, fire regime, development of instructions, evacuation plans, safety identification.

Тема № 9. Загальні вимоги пожежної безпеки на об'єктах господарювання (2 години).

Забезпечення пожежної безпеки суб'єктів господарювання. Порядок подання декларації відповідності матеріально-технічної бази: в паперовій формі, в електронній формі через портал. Порядок видачі дозволів на виконання робіт підвищеної небезпеки. Анулювання дозволу на виконання робіт підвищеної небезпеки. Уникнення помилок при оформленні дозволу. Забезпечення пожежної безпеки у тандемі орендар - власник.

Вимоги пожежної безпеки до утримання територій на підприємстві: в'їзді до території

підприємства; основні дороги, проїзди, проходи; автомобільні дороги, проїзди й проходи до будівель, споруд; стоянка транспорту у наскрізних проїздах будівель; Дороги, проїзди й проходи до пожежних вододжерел.

Вимоги пожежної безпеки до утримання будинків, споруд. Класифікація об'єктів будівництва. Основна вимога пожежної безпеки будинків, будівель, споруд будь-якого призначення. Протипожежні відстані між будинками, спорудами. Вимоги до організації і проведення масових заходів у будинках, спорудах. Евакуаційні виходи з будівель. Обмеження поширення пожежі в будинках. Використовування матеріалів з яких будуються будівлі та споруди, їхня класифікація.

Вимоги пожежної безпеки до утримання приміщень. Класифікація приміщень. Забезпечення пожежної безпеки в приміщеннях: виробничого, складського призначення; при зберіганні горючих газів, ЛЗР і ГР, вибухових речовин, балонів з газами та іншими речовинами і матеріалами, що мають підвищену вибухопожежну небезпеку. Встановлення у приміщеннях ґрат на вікнах, дверей на шляхах евакуації. Забезпечення пожежної безпеки в приміщеннях категорій А і Б за вибухопожежною та пожежною небезпекою.

Вимоги пожежної безпеки до утримання евакуаційних шляхів і виходів. Забезпечення заходів безпечної евакуації людей. Типи сходів, сходових кліток та зовнішніх пожежних драбин для евакуації людей та для проведення робіт пожежно-рятувальними підрозділами, зовнішні пожежні драбини, які призначені для проведення робіт пожежно-рятувальними підрозділами. Евакуаційні виходи. Евакуаційні шляхи.

Вимоги пожежної безпеки до інженерного обладнання: електроустановок; опалення: улаштування тимчасових печей у приміщеннях, пічного опалення, теплогенеруючих установок, калориферів; вентиляції; кондиціонування; систем централізованого водовідведення (каналізації); газового обладнання.

Ключові слова: пожежна безпеки, суб'єкти господарювання, роботи підвищеної небезпеки, утримання територій, будинки та споруди, утримання приміщень, евакуаційні шляхи і виходи, інженерного обладнання.

Key words: fire safety, business entities, high-risk works, maintenance of territories, houses and structures, maintenance of premises, evacuation routes and exits, engineering equipment.

Тема № 10. Дії при виникненні пожежі, використання первинних засобів пожежогасіння на об'єктах господарювання (0 години, тема відпрацьовується за рахунок годин самопідготовки).

Дії при виникненні пожежі. Обстановка, яка може бути під час виникнення пожежі. Характерний перелік вразливих місць на кожному об'єкті. Якою має бути особиста поведінка в разі пожежі. Зобов'язання кожного хто виявив ознаки пожежі (горіння). Зобов'язання посадової особи об'єкта, що прибула на місце пожежі. Необхідні заходи під час проведення евакуації та гасіння пожежі. Якщо пожежа застала вас у приміщенні. Заходи щодо рятування потерпілих з будинків, які горять, та під час гасіння пожежі. Перша допомога при опіках.

Використання первинних засобів пожежогасіння під час ліквідації пожежі. Класифікація пожеж. Вогнегасник, як найефективніший первинний засіб пожежогасіння. Вибір вогнегасника. Конструкція вогнегасника. Ефективність протипожежної речовини вогнегасника. Водяні та рідинні вогнегасники. Пінні вогнегасники: хімічний пінний вогнегасник, повітряно-механічний пінний вогнегасник; приведення в дію пінного вогнегасника; правила експлуатації пінних вогнегасників. Порошкові вогнегасники: основних види порошкових вогнегасників; приведення в дію порошкових вогнегасників; принцип дії порошкових вогнегасника; ефект гасіння порошком; непридатність порошкового вогнегасника для гасіння. Газові вогнегасники: вуглекислотні вогнегасники: будова і принцип дії вуглекислотного вогнегасника; приведення в дію вогнегасника; механізм гасіння. Аерозольні вогнегасники: принцип дії; приведення в дію вогнегасника. Хладонові вогнегасники: принцип роботи вогнегасника; приведення в дію вогнегасника. Брометілові вогнегасники.

Пожежний кран-комплект. Пожежний інструмент: пожежні ломи; багор пожежний; пожежні сокири. Пожежний інвентар: ящик з піском; совкові та штикові лопати; бочка з водою; пожежні відра; вогнетривкі покривала (негорючі теплоізоляційні полотна, кошма). Пожежний щит (стенд).

Вимоги до утримання та експлуатації первинних засобів протипожежного захисту. Критерії вибору типу і необхідної кількості вогнегасників. Розміщення переносних вогнегасників. Заходи безпеки під час експлуатації вогнегасників. Розміщення пожежних кран-комплектів. Розміщення пожежних щитів (стендів) з пожежним інструментом та інвентарем.

Ключові слова: виникнення пожежі, вразливі місця, засоби пожежогасіння, проведення евакуації, класифікація пожеж, вогнегасники, пожежний інструмент, пожежний інвентар, заходи безпеки.

Key words: occurrence of fire, vulnerable places, fire extinguishing means, evacuation, fire classification, fire extinguishers, fire tools, fire equipment, safety measures.

7.4. Перелік та план практичних занять

Практичні завдання з дисципліни «Охорона праці в галузі» виконуються здобувачами вищої освіти протягом семестру згідно з програмою курсу з метою закріплення теоретичних знань. Викладачем, який веде практичні заняття, здійснюється поточний контроль виконання практичних завдань шляхом перевірки наявності виконаних завдань та індивідуальної співбесіди зі здобувачем вищої освіти за кожним завданням. Кожне завдання оцінюється окремо відповідно до встановлених критеріїв оцінки.

Виконання індивідуальних завдань має творчий характер. Попередньо здобувач вищої освіти повинен вивчити відповідні теми за рекомендованою літературою, список якої наведено у кінці робочої програми. З незрозумілих питань курсу здобувач вищої освіти може одержати консультацію викладача дисципліни у відповідні дні, за графіком, установленим кафедрою.

№	Назва тема	Кількість годин
Змістовий модуль № 1. Регулювання правовідносин у сфері організації безпеки та гігієни праці в Україні		
1.	Соціальний діалог та партнерство з питань охорони праці в Україні.	0
2.	Правове регулювання організації охорони праці в Україні.	2
Змістовий модуль № 2. Побудова та функціонування системи управління охороною праці на підприємстві АПК		
3.	Алгоритм запровадження системи управління охороною праці та ризиками на підприємстві.	0
4.	Реформування системи управління охороною праці в Україні	2
Змістовий модуль № 3. Охорони праці в агропромисловому комплексі і біотехнологічних підприємствах		
5.	Охорона праці в агропромисловому комплексі і біотехнологічних підприємствах.	0
6.	Актуальні питання охорони праці у виробництві.	2
7.	Соціальний захист громадян у зв'язку з нещасними випадками на виробництві.	2
Змістовий модуль № 4. Пожежна безпека та захист працюючих на галузевих об'єктах		
8.	Основні заходи пожежної профілактики на об'єктах господарювання.	2
9.	Загальні вимоги пожежної безпеки на об'єктах господарювання.	2
10.	Дії при виникненні пожежі, використання первинних засобів	4

пожежогашіння на об'єктах господарювання.	
Всього годин	16

Перелік тем індивідуальних робіт

Тема № 1. Соціальний діалог та партнерство з питань охорони праці в Україні

1. Соціальне партнерство як принцип законодавчого та нормативно-правового забезпечення охорони праці.
  2. Охорона праці як невід'ємна складова соціальної відповідальності.
  3. Міжнародні норми соціальної відповідальності.
  4. Стандарт SA 8000 «Соціальна відповідальність».
  5. Міжнародний стандарт ISO 26000 «Настанова по соціальній відповідальності».
- Вимоги до забезпечення охорони праці в структурі соціальної відповідальності.
6. Охорона праці - частина соціальної політики ЄС. Директиви ЄС з охорони праці.
  7. Рамкова директива 89/391/ЄС «Про введення заходів, що сприяють поліпшенню безпеки та гігієни праці працівників».
  8. Трудові норми Міжнародної організації праці.
  9. Конвенції та Рекомендації МОП. Основні Конвенції МОП в галузі охорони праці.
  10. Міжнародне співробітництво в галузі охорони праці.
  11. Основні напрямки співробітництва. Організація об'єднаних націй. Всесвітня організація охорони здоров'я. Міжнародна агенція з атомної енергії. Міжнародна організація праці. Європейський Союз.

Тема № 2. Правове регулювання організації охорони праці в Україні

1. Які загальні закони України становлять правову і нормативну базу з питань охорони праці?
2. Які статті Конституції України визначають питання охорони праці?
3. Які вимоги до охорони праці жінок і неповнолітніх, передбачені чинним законодавством України?
4. Основні принципи соціального страхування від нещасного випадку та професійного захворювання.
5. Обов'язки працівників щодо виконання вимог нормативних актів про охорону праці, відповідальність за порушення законодавства про охорону праці.
6. Державна політика в сфері охорони праці.
7. Конституція України щодо гарантованого права тих хто працює на працюю.
8. Конституція України щодо додаткових гарантованих прав жінок і неповнолітніх, осіб з інвалідністю на працюю.
9. Діюча система управління охороною праці в Україні.
10. Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності».
11. Конвенція Міжнародної організації праці № 81 «Про інспекцію праці у промисловості й торгівлі».
12. Конвенція Міжнародної організації праці № 129 «Про інспекцію праці в сільському господарстві».
13. Проблеми у діючій системі управління охороною праці в Україні, шляхи їх вирішення.
14. Організація системи управління охороною праці на підприємстві.

Тема № 3. «Алгоритм запровадження системи управління охороною праці та ризиками на підприємстві»

1. Назовіть фактори які мають значення у роботі підприємств з охорони праці.

2. Забезпечення функціонування системи управління охороною праці на підприємстві.
3. Головна мета та завдання системи управління охороною праці на підприємстві.
4. Рекомендації щодо побудови, впровадження та удосконалення системи управління охороною праці.
5. Ефективність функціонування системи управління охороною праці.
6. Створення системи управління охороною праці суб'єктом господарювання.
7. Алгоритм впровадження та організація взаємодії ланок та елементів системи управління охороною праці на підприємстві.
8. Положення про систему управління охороною праці.
9. Стандарт ДСТУ OHSAS 18001 щодо методології побудови системи управління охороною праці.
10. Суть методології «Плануй-Виконуй-Перевірй-Дій».
11. Визначення політики підприємства у сфері охорони праці.
12. Розробка плану організаційно-технічних заходів з охорони праці на підприємстві.
13. Загальні поняття про планування заходів з охорони праці.
14. Передплановий аналіз ефективності функціонування системи управління охороною праці підприємства.
15. Довгострокове (перспективне) планування робіт з охорони праці на підприємстві.
16. Поточне (річне) планування робіт з охорони праці на підприємстві.
17. Оперативне планування робіт з охорони праці на підприємстві.
18. План локалізації і ліквідації аварійних ситуацій й аварій.
19. Відповідальність та функціональні обов'язки керівника підприємства щодо виконання функцій з охорони праці.
20. Відповідальність та функціональні обов'язки посадових осіб і фахівців підприємства щодо виконання функцій з охорони праці.
21. Відповідальність та функціональні обов'язки працівників підприємства щодо виконання функцій з охорони праці.

Тема № 4. Реформування системи управління охороною праці в Україні

1. Ратифікація Україною Конвенції № 187 про основи, що сприяють безпеці та гігієні праці.
2. Відповідальність роботодавців за забезпечення безпеки і здоров'я працівників у всіх аспектах, пов'язаних з роботою.
3. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 12 грудня 2018 р. № 989-р, Концепція реформування системи управління охороною праці в Україні.
4. План заходів щодо реалізації Концепції реформування системи управління охороною праці в Україні.
5. Директива № 89/391/ЄЕС Ради щодо запровадження заходів заохочення поліпшення безпеки та охорони здоров'я працівників на роботі.
6. Комп'ютеризовані системи управління охороною праці.
7. ДСТУ OHSAS 18001 2010 «Системи управління безпекою та гігієною праці».
8. OHSAS 18001 «Системи менеджменту охорони професійного здоров'я та безпеки праці».
9. ILO-OSH 2001 (МОП-СУОП 2001) «Керівництво з систем управління охороною праці».
10. Багатофункціональні інтегровані системи комплексної безпеки.
11. Алгоритм виявлення, оцінки та зменшення ризиків виникнення небезпечних ситуацій на виробництві.

Тема № 5. Охорона праці в агропромисловому комплексі і біотехнологічних підприємствах

1. Вимоги безпеки під час експлуатації основного технологічного обладнання.
2. Вимоги безпеки до розміщення обладнання та утримання робочих місць.
3. Санітарного контролю за станом повітря робочої зони.

4. Вимоги до засобів індивідуального захисту.
5. Особливості заходів електробезпеки на підприємствах галузі і біотехнологічних підприємствах.

Тема № 6. Актуальні проблеми охорони праці у виробництві

1. Аналіз професійного та виробничого ризиків на біотехнологічних підприємствах.
  2. Аналіз, прогнозування, профілактика травматизму та професійної захворюваності.
- Мета і методи аналізу.
3. Використання статистичної звітності і актів розслідування нещасних випадків і професійних захворювань в аналітичній роботі.
  4. Програми поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища.
  5. Загальнодержавна (національна), галузеві, регіональні програми.

Тема № 7. Соціальний захист громадян у зв'язку з нещасними випадками на виробництві

1. Розслідування та облік нещасних випадків, хронічних професійних захворювань і отруень на виробництві.
2. Розслідування нещасних випадків.
3. Спеціальне розслідування нещасних випадків.
4. Організація розслідування, склад комісій з розслідування, основні документи.
5. Розслідування професійних захворювань.
6. Розслідування та облік аварій.
7. Розслідування інцидентів та невідповідностей.
8. Особливості розслідування та обліку нещасних випадків невиробничого характеру.
9. Суб'єкти та об'єкти страхування. Види страхування.
10. Страховий ризик і страховий випадок.
11. Фонд соціального страхування від нещасних випадків.
12. Фінансування страхових виплат, соціальних послуг та профілактичних заходів.
13. Джерела фінансування Фонду.
14. Права та обов'язки застрахованої особи. Права та обов'язки роботодавця як страхувальника.

Тема № 8. Основні заходи пожежної профілактики на об'єктах господарювання

1. Нормативно-правові акти щодо забезпечення пожежної безпеки на підприємствах.
2. Комплекс обов'язкових організаційних заходів, згідно «Правил пожежної безпеки в Україні» щодо підтримання пожежної безпеки на підприємстві.
3. Відповідальні за пожежну безпеку: рівні відповідальних, основні напрямки роботи.
4. Протипожежний режим на підприємстві: визначення, що входить до протипожежного режиму.
5. Інструкції про заходи пожежної безпеки: загальні вимоги до інструкцій. Види інструкцій.
6. Плани евакуації людей на випадок пожежі: визначення, умови розроблення, призначення плану, умовні позначення на плані.
7. Основні вимоги до планів евакуації. Склад плану евакуації.
8. Обов'язки керівників та уповноважених керівниками осіб, працівників підприємства щодо пожежної безпеки на підприємстві.
9. Шляхи забезпечення пожежної безпеки.

Тема № 9. Загальні вимоги пожежної безпеки на об'єктах господарювання.

1. Основні напрямки забезпечення пожежної безпеки у будівлях, спорудах на підприємстві.
2. Класифікація будівельних матеріалів за показниками пожежної небезпеки.
3. Визначення категорій приміщень, будинків за вибухопожежною та пожежною небезпекою.

4. Обов'язки власників або наймачів щодо забезпечення пожежної безпеки в приміщеннях на підприємстві.

5. Типи сходів, сходових кліток та зовнішніх пожежних драбин.

6. Вимоги пожежної безпеки до утримання евакуаційних шляхів.

7. Вимоги пожежної безпеки до утримання евакуаційних виходів.

8. Вимоги пожежної безпеки до електроустановок на підприємстві.

9. Вимоги пожежної безпеки до опалення на підприємстві.

10. Вимоги пожежної безпеки до вентиляції на підприємстві.

11. Застосування пічного опалення у приміщеннях.

12. Вимоги до систем внутрішнього теплопостачання, повітряного опалення.

13. Вимоги пожежної безпеки до кондиціонування на підприємстві.

14. Вимоги пожежної безпеки до систем централізованого водовідведення (каналізація) на підприємстві.

15. Вимоги пожежної безпеки до систем газового обладнання на підприємстві.

Тема № 10. Дії при виникненні пожежі, використання первинних засобів пожежогасіння на об'єктах господарювання

1. Дії осіб, які виявили ознаки пожежі (горіння).

2. Дії посадової особи об'єкта, що прибула на місце пожежі.

3. Дії під час проведення евакуації та гасіння пожежі.

4. Дії осіб, яких пожежа застала у приміщенні. Перша допомога при опіках.

5. Заходи щодо рятування потерпілих з будинків, які горять, та під час гасіння пожежі.

6. Пожежний інвентар: призначення, склад, кратка характеристика пожежного інвентарю.

7. Пожежний інструмент: призначення, склад, кратка характеристика пожежного інструменту.

8. Вогнегасники: призначення, розташування у приміщеннях, допущення вогнегасників до введення в експлуатацію.

9. Види вогнегасників: вуглекислотні вогнегасники: призначення, використання, принцип дії, механізм гасіння.

10. Повітрянопінні вогнегасники: призначення, використання, принцип дії, механізм гасіння.

11. Порошкові вогнегасники: призначення, використання, принцип дії, механізм гасіння, вогнегасний ефект порошкового гасіння, вимоги до використання, недоліки.

12. Водні вогнегасники: призначення, використання, принцип дії, механізм гасіння, вогнегасні властивості води.

13. Аерозольні вогнегасники: призначення, використання, принцип дії, механізм гасіння, вогнегасні речовини, що використовуються, недоліки; аерозольні балони: характеристика, вогнегасний склад, принцип дії, застосування.

14. Комплект засобів пожежогасіння на пожежному щиті: ящики для піску, пожежні покривала, бочки з водою.

15. Вимоги до пожежних щитів (стендів).

7.5. Теми, форма контролю та перевірки завдань, які винесені на самостійне обов'язкове опрацювання

Необхідним елементом успішного засвоєння навчального матеріалу дисципліни є самостійна робота здобувачів вищої освіти з вітчизняною та закордонною спеціальною літературою. Самостійна робота є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять.

Основні види самостійної роботи:

1. Вивчення лекційного матеріалу.

2. Робота з вивчення рекомендованої літератури.

3. Вивчення основних термінів та понять.
4. Підготовка до практичних занять та виконання індивідуальних завдань.
5. Використання матеріалів, які знаходяться в оболонці Moodle – дистанційне навчання та проходження комп'ютерного тестування.
6. Контрольна перевірка кожним здобувачем особистих знань за запитаннями для самостійного поглибленого вивчення та самоконтролю.
7. Підготовка до екзамену.

Самостійна робота оформляється у вигляді звіту. Форма контролю – тестування, захист індивідуальних завдань, рефератів та презентацій. При оцінюванні результатів самостійної роботи здобувачів вищої освіти враховується особистий внесок здобувача та коректність висновків. В методичних рекомендаціях для занять виділяються теми, які здобувачі вищої освіти повинні виконати самостійно, і наводяться варіанти завдань для самостійної роботи.

Теми самостійного опрацювання

№	Назва змістовного модуля/тема	Обсяг годин	Завдання
Змістовий модуль № 1. Регулювання правовідносин у сфері організації безпеки та гігієни праці в Україні			
1.	Соціальний діалог та партнерство з питань охорони праці в Україні.	5	Опитування, комп'ютерне тестування
2.	Правове регулювання організації охорони праці в Україні.	5	Опитування, комп'ютерне тестування
Змістовий модуль № 2. Побудова та функціонування системи управління охороною праці на підприємстві АПК			
3.	Алгоритм запровадження системи управління охороною праці та ризиками на підприємстві.	5	Опитування, комп'ютерне тестування
4.	Реформування системи управління охороною праці в Україні.	5	Опитування, комп'ютерне тестування
Змістовий модуль № 3. Охорони праці в агропромисловому комплексі і біотехнологічних підприємствах			
5.	Охорона праці в агропромисловому комплексі і біотехнологічних підприємствах.	6	Опитування, комп'ютерне тестування
6.	Актуальні питання охорони праці у виробництві.	5	Опитування, комп'ютерне тестування
7.	Соціальний захист громадян у зв'язку з нещасними випадками на виробництві.	8	Опитування, комп'ютерне тестування
Змістовий модуль № 4. Пожежна безпека та захист працюючих на галузевих об'єктах			
8.	Основні заходи пожежної профілактики на об'єктах господарювання.	5	Опитування, комп'ютерне тестування
9.	Загальні вимоги пожежної безпеки на об'єктах господарювання.	6	Опитування, комп'ютерне

			тестування
10.	Дії при виникненні пожежі, використання первинних засобів пожежогасіння на об'єктах господарювання.	8	Опитування, комп'ютерне тестування
Всього		58	X

7.6. Питання до поточного та підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти

Питання для поточного контролю знань

Регулювання правовідносин у сфері організації безпеки та гігієни праці в Україні

1. Соціальне партнерство як принцип законодавчого та нормативно-правового забезпечення охорони праці.
2. Охорона праці як невід'ємна складова соціальної відповідальності.
3. Міжнародні норми соціальної відповідальності. Стандарт SA 8000 «Соціальна відповідальність». Міжнародний стандарт ISO 26000 «Наста-нова по соціальній відповідальності». Вимоги до забезпечення охорони праці в структурі соціальної відповідальності.
4. Охорона праці - частина соціальної політики ЄС. Директиви ЄС з охорони праці.
5. Рамкова директива 89/391/ЄС «Про введення заходів, що спри-яють поліпшенню безпеки та гігієни праці працівників».
6. Трудові норми Міжнародної організації праці. Конвенції та Рекомендації МОП. Основні Конвенції МОП в галузі охорони праці.
7. Міжнародне співробітництво в галузі охорони праці. Основні напрямки співробітництва. Організація об'єднаних націй. Всесвітня організація охорони здоров'я. Міжнародна агенція з атомної енергії. Міжнародна організація праці. Європейський Союз.
8. Основні принципи соціального страхування від нещасного випадку та професійного захворювання.
9. Обов'язки працівників щодо виконання вимог нормативних актів про охорону праці, відповідальність за порушення законодавства про охорону праці.
10. Державна політика в сфері охорони праці.
11. Конституція України щодо гарантованого права тих хто працює на працю.
12. Конституція України щодо додаткових гарантованих прав жінок і неповнолітніх, осіб з інвалідністю на працю.
13. Діюча система управління охороною праці в Україні.

Побудова та функціонування системи управління охороною праці на підприємстві АПК

1. Суть методології «Плануй-Виконуй-Перевірй-Дій».
2. Визначення політики підприємства у сфері охорони праці.
3. Розробка плану організаційно-технічних заходів з охорони праці на підприємстві.
4. Загальні поняття про планування заходів з охорони праці.
5. Передплановий аналіз ефективності функціонування системи управління охороною праці підприємства.
6. Довгострокове (перспективне) планування робіт з охорони праці на підприємстві.
7. Поточне (річне) планування робіт з охорони праці на підприємстві.
8. Оперативне планування робіт з охорони праці на підприємстві.
9. План локалізації і ліквідації аварійних ситуацій й аварій.
10. Відповідальність та функціональні обов'язки керівника підприємства щодо виконання функцій з охорони праці.

11. Відповідальність та функціональні обов'язки посадових осіб і фахівців підприємства щодо виконання функцій з охорони праці.
12. Відповідальність та функціональні обов'язки працівників підприємства щодо виконання функцій з охорони праці.
13. План заходів щодо реалізації Концепції реформування системи управління охороною праці в Україні.
14. Комп'ютеризовані системи управління охороною праці.
15. Багатофункціональні інтегровані системи комплексної безпеки.
16. Алгоритм виявлення, оцінки та зменшення ризиків виникнення небезпечних ситуацій на виробництві.

Охорони праці в агропромисловому комплексі і біотехнологічних підприємствах

1. Державна політика щодо забезпечення безпечної життєдіяльності працюючого населення в аграрному секторі економіки.
2. Виробничий травматизм та профзахворювання в аграрному секторі економіки. Причини виникнення, заходи вирішення проблем.
3. Основні положення стратегії України та ЄС щодо питань прискорення проведення аграрної та земельної реформ в Україні.
4. Основні положення стратегії України та ЄС щодо питань реформування сфери безпеки та гігієни праці в аграрному секторі економіки України.
5. Першочергові завдання України щодо здійснення інтеграції до ЄС.
6. Основні галузі сільського господарства України та їх характеристика.
7. Спеціальні нормативні акти з охорони праці в рослинництві.
8. Спеціальні нормативні акти з охорони праці в тваринництві.
9. Особливості охорони праці в обслуговуючих процесах аграрного виробництва України.
10. Організація виробничих процесів на малих агропідприємствах та у фермерських господарствах.
11. Основні нормативно-правові акти, що безпосередньо регулюють організацію охорони праці в малих аграрних підприємствах, фермерських господарствах.
12. Основні обов'язки власників (керівників) малих аграрних підприємств, фермерських господарств.
- 13.. Угрупування робочих місць: розстановка меблів в офісі.
14. Вимоги безпеки під час використання пестицидів та мінеральних добрив.
15. Вимоги безпеки під час збирання зернових, зернобобових та круп'яних культур.
16. Вимоги безпеки під час обробітку ґрунту, сівби, садіння і догляду за посівами.
17. Вимоги безпеки під час закладання і вирощування багаторічних насаджень та збирання врожаю.
18. Вимоги безпеки під час виконання робіт у захищеному ґрунті.
19. Вимоги безпеки під час приготування кормів.
20. Вимоги безпеки під час навантаження, транспортування та роздавання кормів.
21. Вимоги безпеки під час транспортування, переганняння та випасання тварин.
22. Вимоги безпеки під час прибирання, видалення, оброблення та зберігання гною.
23. Вимоги до догляду за тваринами, хворими на заразні хвороби.
24. Вимоги до проведення ветеринарно-санітарних заходів.
25. Вимоги до доїння корів та первинної обробки молока.
26. Вимоги до догляду за свинями.
27. Вимоги безпеки під час гужових переїздів та перевезень тварин.
28. Спеціальне розслідування нещасних випадків на підприємстві.
29. Розслідування інцидентів та невідповідностей.

30. Порядок розслідування обставин і причин виникнення нещасних випадків невикробничого характеру.

31. Порядок розслідування обставин і причин виникнення гострих професійних захворювань (отруєнь).

32. Обставини, за яких гостре професійне захворювання (отруєння) визнається пов'язаними з виробництвом.

33. Порядок розслідування обставин і причин виникнення хронічних професійних захворювань (отруєнь).

34. Порядок розслідування обставин і причин виникнення нещасних випадків в умовах воєнного стану.

35. Приховані нещасні випадки на виробництві.

36. Соціальний захист працівників на підприємстві.

37. Соціальне страхування під час епідемії COVID-19.

Пожежна безпека та захист працюючих на галузевих об'єктах

1. Обов'язки керівника щодо забезпечення пожежної безпеки на підприємствах.

2. Нормативно-правові акти у сфері пожежної безпеки.

3. Складові протипожежного режиму на підприємстві.

4. Розробка інструкцій про заходи пожежної безпеки на підприємстві.

5. Види інструкцій про заходи пожежної безпеки підприємства.

6. Евакуація людей на випадок пожежі.

7. Складання плану евакуації при пожежі.

8. Обов'язки посадових осіб щодо забезпечення пожежної безпеки.

9. Обов'язки відповідального за пожежну безпеку.

10. Порядок подання декларації відповідності матеріально-технічної бази.

11. Порядок видачі дозволів на виконання робіт підвищеної небезпеки.

12. Анулювання дозволу на виконання робіт підвищеної небезпеки.

13. Уникнення помилок при оформленні дозволу.

14. Забезпечення пожежної безпеки у тандемі орендар – власник.

15. Вимоги пожежної безпеки до утримання територій на підприємстві.

16. Класифікація будівель, споруд згідно ДБН В.1.1-7:2016 «Пожежна безпека об'єктів будівництва. Загальні вимоги» будинки.

17. Обмеження поширення пожежі між будинками.

18. Організація і проведення масових заходів на підприємстві.

19. Ознаки пожежі (горіння), їх характеристика, обстановка, яка може бути під час виникнення пожежі.

20. Вразливі місця, які можуть бути при виникненні пожежі у приміщеннях.

21. Особиста поведінка в разі пожежі.

22. Дії посадової особи об'єкта, що прибула на місце пожежі.

23. Дії під час проведення евакуації та гасіння пожежі.

24. Дії при пожежі, яка застала вас у приміщенні.

25. Заходи щодо рятування потерпілих з будинків, які горять, та під час гасіння пожежі.

26. Перша допомога при опіках.

27. Класифікація пожеж згідно ДСТУ EN 2:2014.

28. Види вогнегасників: призначення, принцип дії, вимоги до розташування.

Перелік питань для підсумкового контролю знань

1. Програми МОП щодо планування надання підтримки державам-членам.

2. Програма МОП гідної праці для України.

3. Основні моделі соціального партнерства у світі..

4. Принципи соціального діалогу.

5. Соціальний діалог, як необхідна умова європейської інтеграції та підвищення рівня

економічного розвитку в Україні.

6. Основні перешкоди для ефективного соціального діалогу та умови для ефективного соціального діалогу в Україні.

7. Соціальна відповідальність держави, як механізм забезпечення якості та ефективності державного управління.

8. Сутність корпоративної соціальної відповідальності у контексті відносин роботодавців та працівників.

9. Рівні соціальної відповідальності бізнесу.

10. Основні принципи соціальної відповідальності.

11. Основні міжнародні документи, що регулюють соціальну відповідальність бізнесу у розрізі профільних організацій.

12. Конституція України як джерело гарантованого права на захист працюючих громадян держави.

13. Організація трудових відносин в умовах мирного та воєнного стану.

14. Основні нерозв'язані проблеми у діючій системі управління охороною праці України та шляхи їх подолання.

15. Багаторівнева система управління охороною праці та її характеристика.

16. Організація системи управління охороною праці на підприємстві..

17. Комплексне управління охороною праці роботодавцем та працівниками підприємства.

18. Головна мета та завдання управління охороною праці на підприємстві.

19. Алгоритм впровадження та організація взаємодії ланок та елементів Системи управління охороною праці на підприємстві.

20. Планування робіт з охорони праці на підприємстві.

21. План локалізації і ліквідації аварійних ситуацій й аварій на підприємстві.

22. Відповідальність за створення безпечних і нешкідливих умов праці на підприємстві.

23. Формування в Україні ризикоорієнтованої системи управління безпекою та гігієною праці.

24. Застосування сучасних високоефективних комп'ютеризованих систем управління охороною праці.

25. Системи відеонагляду й відеореєстрації та системи контролю й управління доступом в системі управління охороною

26. Алгоритм виявлення, оцінки та зменшення ризиків виникнення небезпечних ситуацій на виробництві.

27. Оцінка ефективності функціонування системи управління охороною праці на підприємстві.

28. Здійснення інтеграції України до ЄС у сфері безпеки та гігієни праці.

29. Основними особливостями організації виробничого процесу в аграрному секторі економіки.

30. Організація охорони праці та виробничих процесів на малих агропідприємствах та у фермерських господарствах.

31. Забезпечення безпеки, здоров'я та життя працівників при використанні виробничого обладнання.

32. Мінімальні вимоги безпеки до виробничого обладнання.

33. Вимоги безпеки щодо використання виробничого обладнання та організації робочих місць.

34. Засоби колективного та індивідуального (особистого) захисту працівників підприємства.

35. Організація робочих місць офісних працівників сільськогосподарських підприємств.

36. Ергономічні вимоги до робочого місця та офісних меблів.

37. Вимоги безпеки під час використання пестицидів та мінеральних добрив.

38. Вимоги безпеки під час обробітку ґрунту, сівби, садіння і догляду за посівами.

39. Вимоги безпеки під час збирання зернових, зернобобових та круп'яних культур.
40. Вимоги безпеки під час післязбирального доробляння та зберігання зернових, зернобобових та круп'яних культур.
41. Вимоги безпеки під час збирання та заготівлі соломи, сіна, сінажу і силосу.
42. Вимоги безпеки під час закладання і вирощування багаторічних насаджень та збирання врожаю.
43. Вимоги безпеки під час виконання робіт у захищеному ґрунті.
44. Вимоги безпеки під час приготування кормів.
45. Вимоги безпеки під час навантаження, транспортування та роздавання кормів.
46. Вимоги безпеки під час транспортування, перегання та випасання тварин.
47. Вимоги безпеки під час прибирання, видалення, оброблення та зберігання гною.
48. Вимоги до утримання та обслуговування великої рогатої худоби.
49. Вимоги до догляду за тваринами, хворими на заразні хвороби та проведення ветеринарно-санітарних заходів.
50. Вимоги до доїння корів та первинної обробки молока.
51. Вимоги безпеки під час утримання коней.
52. Вимоги до проведення ветеринарно-санітарних заходів, ветеринарної обробки й чищення коней.
53. Вимоги безпеки під час утримання свиней.
54. Вимоги до проведення ветеринарно-санітарних заходів свиней.
55. Вимоги до догляду за тваринами, хворими на заразні хвороби.
56. Вимоги безпеки під час гужових переїздів та перевезень тварин.
57. Вимоги безпеки під час утримання птиці.
58. Вимоги до тримання водоплавної птиці з використанням відкритих водоймищ.
59. Вимоги безпеки в бджільництві.
60. Вимоги щодо безпеки та захисту здоров'я працівників офісів сільськогосподарських підприємств.
61. Вплив небезпечних шкідливих факторів на працівників офісів сільськогосподарських підприємств.
62. Вимоги безпеки до робочих місць працівників з екранними пристроями.
63. Загальна процедура розслідування нещасних випадків, ведення обліку нещасних випадків в умовах підприємства.
64. Порядок розслідування нещасних випадків на виробництві.
65. Першочергові кроки при настанні нещасного випадку на виробництві.
66. Процедура проведення розслідування нещасних випадків.
67. Обставини, за яких нещасний випадок визнається пов'язаними з виробництвом.
68. Контроль, облік і звітність щодо нещасних випадків.
69. Першочергові кроки при настанні нещасного випадку на виробництві під час спеціального розслідування нещасних випадків на підприємстві.
70. Процедура проведення спеціального розслідування нещасних випадків та/або гострих професійних захворювань (отруєнь).
71. Першочергові кроки при настанні гострих професійних захворювань (отруєнь) на виробництві.
72. Процедура проведення розслідування гострого професійного захворювання (отруєння).
73. Обставини, за яких гостре професійне захворювання (отруєння) визнається пов'язаними з виробництвом.
74. Контроль, облік і звітність випадків гострих професійних захворювань (отруєнь).
75. Порядок складання санітарно-гігієнічних характеристик умов праці та вимоги до них.
76. Встановлення зв'язку захворювання з умовами праці, розслідування причин та облік випадків хронічних професійних захворювань (отруєнь)..

77. Порядок розслідування обставин і причин виникнення хронічних професійних захворювань (отруєнь).
78. Порядок розслідування обставин і причин виникнення нещасних випадків невиробничого характеру.
79. Порядок розслідування обставин і причин виникнення нещасних випадків в умовах воєнного стану.
80. Приховані нещасні випадки на виробництві.
81. Соціальний захист працівників на підприємстві.
82. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності.
83. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування.
84. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності.
85. Соціальне страхування під час епідемії COVID-19.
86. Організаційні заходи щодо забезпечення пожежної безпеки на підприємстві.
87. Протипожежний режим на підприємстві.
88. Розробка інструкцій про заходи пожежної безпеки на підприємстві.
89. Види інструкцій про заходи пожежної безпеки підприємства.
90. Плани евакуації людей на випадок пожежі.
91. Складання плану евакуації при пожежі.
92. Призначення відповідального за пожежну безпеку та його обов'язки.
93. Порядок подання декларації відповідності матеріально-технічної бази.
94. Порядок видачі та анулювання дозволів на виконання робіт підвищеної небезпеки.
95. Забезпечення пожежної безпеки у тандемі орендар – власник.
96. Вимоги пожежної безпеки до утримання територій на підприємстві.
97. Вимоги пожежної безпеки до утримання будинків, споруд.
98. Вимоги пожежної безпеки під час організації і проведення масових заходів у будинках та інших об'єктах.
99. Вимоги пожежної безпеки до утримання приміщень.
100. Вимоги пожежної безпеки до утримання евакуаційних шляхів і виходів.
101. Порядок дій у разі пожежі, характерний перелік вразливих місць на об'єктах господарювання.
102. Дії персоналу об'єкта господарювання при виявленні ознак пожежі (горіння) та посадової особи об'єкта, що прибула на місце пожежі.
103. Дії персоналу об'єкта господарювання, якщо пожежа застала їх у приміщенні та під час проведення евакуації та гасіння пожежі.
104. Заходи щодо рятування потерпілих з будинків, які горять, та під час гасіння пожежі, перша допомога при опіках.
105. Типи вогнегасників та їх використання згідно класу пожеж.
106. Водяні та рідинні вогнегасники, їх характеристика та використання при гасінні пожеж.
107. Пінні вогнегасники: призначення, приведення в дію, правила експлуатації.
108. Порошкові вогнегасники: призначення, приведення в дію, принцип дії, ефект гасіння порошком
109. Вуглекислотні вогнегасники: призначення, будова і принцип дії, приведення в дію, механізм гасіння.
110. Аерозольні вогнегасники: призначення, принцип дії, приведення в дію.
111. Хладонові вогнегасники: призначення, принцип роботи, приведення в дію.
112. Пожежний кран-комплект: призначення, застосування під час гасіння пожежі, безпека при використанні.
113. Пожежний інструмент: склад, призначення, застосування під час гасіння пожежі, безпека при використанні.

114. Пожежний інвентар: склад, призначення, застосування під час гасіння пожежі, безпека при використанні.

115. Вимоги до утримання та експлуатації первинних засобів протипожежного захисту.

8. Форма підсумкового контролю, критерії оцінювання результатів навчання та рейтингова оцінка знань здобувачів вищої освіти з дисципліни

Оцінювання знань здобувачів вищої освіти під час практичних занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за такими критеріями:

1. Розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються.

2. Вміння та навички застосовувати знання з безпеки життєдіяльності та охорони праці для виконання практико-орієнтованих завдань.

3. Розв'язування задач за індивідуальним варіантом, що розкривають зміст кожної теми програми курсу.

Проміжний контроль знань здійснюється у вигляді атестацій, які проводяться за результатами обов'язкових контрольних заходів, що передбачені навчальною програмою.

Оцінювання поточної навчальної діяльності.

Оцінювання знань здобувачів вищої освіти під час практичних занять та виконання індивідуальних завдань з дисципліни проводиться за такими критеріями: систематичність роботи на лекційних та практичних заняттях, рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах, активність при обговоренні питань, результати виконання і захисту практичних робіт та інше. Форми оцінювання поточної навчальної діяльності є стандартизованими: тестування, виконання контрольних робіт, індивідуальних робіт, підготовка доповідей з обраної тематики і включають контроль теоретичної і практичної підготовки.

Оцінювання індивідуальних завдань здобувачів вищої освіти.

Бали за індивідуальні завдання нараховуються здобувачеві лише при успішному їх виконанні та захисті. Кількість балів, яка нараховується за різні види індивідуальних завдань залежить від їх об'єму та значимості. Вони додаються до суми балів, набраних здобувачем вищої освіти за поточну навчальну діяльність. При оцінюванні індивідуальних завдань увага приділяється також їх правильному оформленню та змістовому наповненню.

Оцінювання самостійної роботи здобувачів вищої освіти.

Самостійна робота здобувачів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті. Засвоєння тем, які виносяться лише на самостійну роботу контролюється при підсумковому модульному контролі. При оцінюванні результатів самостійної роботи здобувачів вищої освіти враховується особистий внесок здобувача та коректність висновків.

Схема поточного і підсумкового контролю знань

№	Змістові модулі	Кількість заходів	Оцінка в балах		Сума балів	
			min	max	min	max
Змістовий модуль № 1.						
1.	Аудиторна робота					
	Виконання тестових завдань по темам лекційного курсу.	2	2,0	3,0	4,0	6,0
	Захист індивідуальних завдань самостійної підготовки за завданням викладача по темам лекційного курсу.	2	1,0	2,0	2,0	4,0
2.	Самостійна і індивідуальна робота, публікації, виступи на конференціях, тематичних «круглих столах», підготовка наукових доповідей, студентських наукових робіт.	2	0,6	1,0	1,2	2,0
Разом по першому змістовому модулю					7,2	12,0
Змістовий модуль № 2.						
1.	Аудиторна робота					
	Виконання тестових завдань по темам лекційного курсу.	2	2,0	3,0	4,0	6,0
	Захист індивідуальних завдань самостійної підготовки за завданням викладача по темам лекційного курсу.	2	1,0	2,0	2,0	4,0
2.	Самостійна і індивідуальна робота, публікації, виступи на конференціях, тематичних «круглих столах», підготовка наукових доповідей, студентських наукових робіт.	2	0,6	1,0	1,2	2,0
Разом по другому змістовому модулю					7,2	12,0
Змістовий модуль № 3.						
1.	Аудиторна робота					
	Виконання тестових завдань по темам лекційного курсу.	3	2,0	3,0	6,0	9,0
	Захист індивідуальних завдань самостійної підготовки за завданням викладача по темам лекційного курсу.	3	1,0	2,0	3,0	6,0
2.	Самостійна і індивідуальна робота, публікації, виступи на конференціях, тематичних «круглих столах», підготовка наукових доповідей, студентських наукових робіт.	3	0,6	1,0	1,8	3,0
Разом по третьому змістовому модулю					10,8	18,0
Змістовий модуль № 4.						
1.	Аудиторна робота					
	Виконання тестових завдань по темам лекційного курсу.	3	2,0	3,0	6,0	9,0
	Захист індивідуальних завдань самостійної підготовки за завданням викладача по темам лекційного курсу.	3	1,0	2,0	3,0	6,0
2.	Самостійна і індивідуальна робота,	3	0,6	1,0	1,8	3,0

публікації, виступи на конференціях, тематичних «круглих столах», підготовка наукових доповідей, студентських наукових робіт.					
Разом по четвертому змістовому модулю				10,8	18,0
Разом по чотирьох змістових модулів				36,0	60,0
Екзамен				24,0	40,0
Разом				60,0	100,0

В кінці семестру здобувачі вищої освіти складають екзамен з курсу.

Підсумковий контроль знань здобувачів вищої освіти з дисципліни здійснюється шляхом складання екзамену через відповіді на теоретичні питання, розв'язування задач, написання контрольних робіт по вивчених темах, виконання практичних робіт. До екзамену допускаються здобувачі вищої освіти, які виконали всі представлені вище завдання, відпрацювали пропущені заняття та набрали не менше 60 балів.

Творча робота здобувача вищої освіти оцінюється кафедрою методики професійного навчання. Вона включає: участь в науково-дослідній роботі – до 10 балів; виступи в наукових гуртках і конференціях – до 10 балів; участь у внутрівузівських олімпіадах – до 10 балів.

**Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти,
та шкала оцінювання - екзамен**

Сума балів за всі види освітньої діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 - 100	A	зараховано
82 - 89	B	
75 - 81	C	
64 - 74	D	
60 - 63	E	
35 - 59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0 - 34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

* Оцінка **FX** та **F** у залікову книжку здобувача вищої освіти не виставляється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу у МНАУ.

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, яке передбачення навчальною дисципліною

Проведення лекційних та практичних занять відбувається з використанням сучасних інформаційних технологій. Для поточного контролю використовуються елементи системи дистанційного навчання, у т. ч. через застосування MOODLE. Необхідне навчально-методичне та програмне забезпечення курсу розміщене у навчально-науковій лабораторії кафедри методики професійного навчання, в друкованому та електронному вигляді в бібліотеці МНАУ. Навчальний процес потребує використання локальних та глобальних комп'ютерних мереж, використання комп'ютерів з програмним забезпеченням: Windows 10, Microsoft Office 2013, Total Commander, Win ZIP, Acrobat Reader, Google Chrome.

Проведення лекційних занять.

Лекційна аудиторія № 301 (70 м²) вулиця Крилова, 17А, навчальний корпус № 2

Спеціальне технічне обладнання:

Мультимедійне обладнання:

- проєктор LEATER – 1 шт.
- дошка телепроєкційна SMART Board – 1 шт.
- процесор ПК AthlonX2 – 1 шт.
- монітор TET 18, 5LC – 1 шт.
- акустика SVENBF21R – 1 шт.

Прикладне програмне забезпечення:

Корпоративне ліцензування «Volume Licensing», Parent program: OPEN 93947897ZZE1608, Software Assurance (SA) №63986644, 63986649, 63986652:

MS Excel; MS Word; Google Chrome; Mozilla Firefox

Доступ до мережі Internet.

Онлайн-сервіс відеозв'язку (на власних серверах) на базі Jitsi Meet , Zoom.

Інформаційне забезпечення:

Презентації у режимі PowerPoint.

Устаткування:

- Вогнегасник – 1 шт.
- Стіл викладача – 2 шт.
- Стілець викладача – 4 шт.
- Стіл учнівський – 40 шт.
- Стілець учнівський – 80 шт.
- Дошка для крейди – 1 шт.

Проведення практичних занять.

Кабінет охорони праці № 012 (65 м²), вулиця Крилова, 17А, навчальний корпус № 2,

Спеціальне технічне обладнання:

Мультимедійне обладнання:

- екран проєкційний – 1 шт.
- проєктор ACER PJ-DLP X128H MR.JQ811.001 – 1 шт.
- ноутбук HP ProBook 4330s (XX945EA) 13.3" LED, Intel Core i3-2310M (2,1ГГц)/ RAM 2 ГБ / HDD320 ГБ / Intel HD Graphics 3000 /DVD Super Multi DL / LAN / Wi-Fi/ Bluetooth 3.0 – 1

Прикладне програмне забезпечення:

Корпоративне ліцензування «Volume Licensing», Parent program: OPEN 93947897ZZE1608, Software Assurance (SA) №63986644, 63986649, 63986652:

MS Excel; MS Word; Google Chrome; Mozilla Firefox

Доступ до мережі Internet.

Онлайн-сервіс відеозв'язку (на власних серверах) на базі Jitsi Meet.

Інформаційне забезпечення:

Навчальні фільми.

Презентації у режимі PowerPoint.

Первинні засоби пожежогасіння –1 комплект

Медична аптечка – 4 шт.

Протигази – 15 шт.

Респіратори – 25 шт.

Актимометр – 5 шт.

Анемометр – 5 шт.

Психрометр – 5 шт.

Газоаналізатор – 1 шт.

Прилад ВШВ-003 – 5 шт.

Люксметр – 8 шт.

Мегометр – 1 шт.

Устаткування:

Столи – 15 шт.

Стільці – 30 шт.

Стіл для викладача – 1 шт.

Стілець для викладача – 1 шт.

Шафа для зберігання обладнання – 2 шт.

Дошка для крейди темно-зеленого кольору – 1 шт.

Навчальна лабораторія цивільного захисту № 011 (60 м²) вулиця Крилова, 17А, навчальний корпус № 2.

Спеціальне технічне обладнання:

Мультимедійне обладнання:

- екран проєкційний зі штативом – 1 шт.

- проєктор переносний ACER PJ-DLP X128H MR.JQ811.001 – 1 шт.

- ноутбук HP ProBook 4330s (XX945EA) 13.3" LED, Intel Core i3-2310M (2,1 ГГц) / RAM 2 ГБ / HDD 320 ГБ / Intel HD Graphics 3000 / DVD Super Multi DL / LAN / Wi-Fi / Bluetooth 3.0 – 1

Екран зі штативом – 1 шт.

Прикладне програмне забезпечення:

Корпоративне ліцензування «Volume Licensing», Parent program: OPEN 93947897ZZE1608, Software Assurance (SA) №63986644, 63986649, 63986652: MS Excel; MS Word; Google Chrome; Mozilla Firefox.

Модульно-тестова програма.

Доступ до мережі Internet.

Онлайн-сервіс відеозв'язку (на власних серверах) на базі Jitsi Meet.

Довідникова та навчально-методична література (методичні рекомендації для виконання лабораторних робіт, робочий зошит).

Обладнання:

Протигази – 5 шт.

Респіратори – 5 шт.

Вогнегасники – 1 шт.

Анемометр – 1 шт.

Психрометр – 1 шт.

Газоаналізатор – 1 шт.

Актімометр – 1 шт.

Прилад ВШВ-003 – 1 шт.

Люксметр – 1 шт.

Мегометр – 1 шт.

Лабораторні установки:

Макет місцевості населеного пункту поруч з АЕС (електрифікований) – 1 шт.

Макет протирадіаційного укриття – 1 шт.

Макет камера захисна дитяча КЗД-6 – 1 шт.

Стенди:

- прилади радіаційної і хімічної розвідки та дозиметричного контролю;

- характеристика осередків ядерного, хімічного, біологічного ураження;

- засоби індивідуального захисту;

- захист населення в надзвичайних ситуаціях;

- структура ЄДСЦЗ;

- небезпечні і шкідливі фактори середовища проживання людини;

- класифікація принципів забезпечення безпеки;

- законодавча та нормативна база України з безпеки життєдіяльності;

- комісія з питань техніко-екологічної безпеки і надзвичайних ситуацій;

- основи захисту в тваринництві та рослинництві в надзвичайних ситуаціях.

Стіл викладача – 1 шт.

Стілець викладача – 1 шт.
Столи учнівські – 10 шт.
Стільці учнівські – 20 шт.
Дошка – 1 шт.
Шафа – 2 шт

10. Перелік рекомендованих літературних джерел

10.1. Базова література

1. Охорона праці в галузі : навчальний посібник / В. М. Курепін, Д. Д. Марченко, Д. В. Курепін. Миколаїв : МНАУ, 2023. 586 с.
2. Курепін В. М. Основи охорони праці : навчальний посібник для студентів закладів вищої освіти аграрної галузі. Миколаїв : МНАУ, 2022. 347 с.
3. Протоєрейський О. С. Охорона праці в галузі : навчальний посібник / О. С. Протоєрейський, О. І. Запорожець. – К. : НАУ, 2021. – 268 с.
4. Охорона праці в галузі та цивільний захист [Електронний ресурс] : навчальний посібник / В. М. Курепін, К. М. Горбунова, В. М. Курепін [та ін.]. Миколаїв : МНАУ, 2020. 266 с.

10.2. Допоміжна література

1. Желібо Є. П. Охорона праці в органах державної податкової служби : навч. посібник для ВНЗ / Є. П. Желібо, Н. І. Баранова, В. В. Коваленко]. - Ірпінь. - 2021. – 278 с.
2. Вовк Ю. Я., Вовк І. П. Охорона праці в галузі. Навчальний посібник. – Тернопіль: ФОП Паляниця В.А. - 2021. – 172 с.
4. Безпека життєдіяльності (забезпечення соціальної, техногенної та природної безпеки: Навч. посібник/ В.В. Бегун, І.М. Науменко - К.: , 2021. – 328с.
5. Березуцький В.В., Васьковець Л.А., Вершиніна Н.П. та ін. Безпека життєдіяльності: Навчальний посібник / За ред.. проф. В.В. Березуцького. – Х.: Факт, 2021. – 348 с.
6. Курепін В. М. Роль штучного інтелекту в управлінні персоналом та професійними ризиками на підприємствах // Управління соціально-економічними трансформаціями господарських процесів: реалії і виклики : матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції, м. Мукачево, 6-7 квітня 2022 р. Мукачево : МДУ, 2022. С. 118-120. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/11483>.
7. Курепін В.М., Швед С.М. Ефективність безпекових заходів у виробництві продукції свинарництва та напрямки її підвищення // Участь молоді у розбудові агропромислового комплексу країни : матеріали 34-ї студентської науково-теоретичної конференції, м. Миколаїв, 23-25 березня 2022 р / Міністерство освіти і науки України ; Миколаївський національний аграрний університет. Миколаїв : МНАУ, 2022. С. 53-57. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/11458>.
8. Курепін В. М., Вовчек В. В. Особливості ветеринарної безпеки у свинарстві // Участь молоді у розбудові агропромислового комплексу країни : матеріали 34-ї студентської науково-теоретичної конференції, м. Миколаїв, 23-25 березня 2022 р / Міністерство освіти і науки України ; Миколаївський національний аграрний університет. Миколаїв : МНАУ, 2022. С. 57-62. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/11459>.
9. Курепін В. М., Іваненко В. С. Екологічні методи рішення проблем безпеки на свинофермах Миколаївської області // Участь молоді у розбудові агропромислового комплексу країни : матеріали 34-ї студентської науково-теоретичної конференції, м. Миколаїв, 23-25 березня 2022 р / Міністерство освіти і науки України ; Миколаївський національний аграрний університет. Миколаїв : МНАУ, 2022. С. 62-67. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/11460>.
10. Курепін В. М., Лойко С. Д. Профілактика вірусних хвороб птахів при технології ведення промислового птахівництва // Участь молоді у розбудові агропромислового комплексу країни : матеріали 34-ї студентської науково-теоретичної конференції, м. Миколаїв, 23-25

березня 2022 р / Міністерство освіти і науки України ; Миколаївський національний аграрний університет. Миколаїв : МНАУ, 2022. С. 73-77.
URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/11463>.

11. Курепін В. М. Використання ризик орієнтованого підходу у системі управління охороною праці на підприємстві // Економіко-правові дискусії : матеріали III міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції студентів, аспірантів та науковців, м. Кропивницький, 30 квітня 2022 р. Кропивницький : ЛА НАУ, 2022. С. 135-138.
URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/11711>.

12. Іваненко В. С., Курепін В. М. Управління професійними ризиками на вітчизняних підприємствах // Проблеми та перспективи розвитку охорони праці : матеріали XII Всеукраїнської науково-практичної конференції курсантів, студентів, аспірантів та ад'юнктів, м. Львів, 12 травня 2022 р. Львів : ЛДУ БЖД, 2022. С. 97-99.
URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/11713>.

13. Курепін В. М. Пріоритети державної політики щодо розвитку трудових відносин в умовах воєнного часу на підприємствах аграрного профілю // Незалежність України: права людини та національна безпека : матеріали Другої міжнародної науково - практичної конференції, м. Львів, 20 травня 2022 р. Львів : Національний університет «Львівська політехніка», 2022. С. 333-336. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/11722>.

14. Курепін В. М. Профілактика вірусних хвороб птахів при технології ведення промислового птахівництва // Інноваційно-інвестиційний розвиток аграрної сфери – запорука продовольчої безпеки країни : матеріали міжнародної науково-практичної конференції Міжнародного форуму, м. Миколаїв, 26 травня 2022 р. Миколаїв : МНАУ, 2022. С. 48-52.
URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/11718>.

15. Іваненко В. С. Управління економічними та соціальними питаннями у сфері охорони праці на підприємствах аграрного профілю // Управління соціально-економічними трансформаціями господарських процесів: реалії і виклики : матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції, м. Мукачево, 6-7 квітня 2022 р. Мукачево : МДУ, 2022. С. 105-108. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/11482>.

16. Курепін В. М. Особливості побудови систем та механізмів управління кадровою безпекою на аграрних підприємствах. Modern Economics. 2022. № 32(2022). С. 54-61. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V32\(2022\)-07](https://doi.org/10.31521/modecon.V32(2022)-07).

17. Курепін В. М. Система організації безпеки та гігієни праці в Україні // Сучасні підходи до охорони праці в закладах професійної освіти : матеріали Усеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, Біла Церква, 26 жовтня 2022 р. Біла Церква : БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН УКРАЇНИ, 2022. С. 74-78.
URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/12473>.

18. Курепін В. М. Планування та фінансування заходів з охорони праці на підприємстві // Обліково-аналітичне і фінансове забезпечення діяльності суб'єктів господарювання: національні, глобалізаційні, євроінтеграційні аспекти : матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 16-17 листопада 2022 р., Миколаїв. Миколаїв : МНАУ, 2022. – С. 45 – 49. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/11955>.

19. Курепін В. М. Вдосконалення нормативно-правової бази, що регулює загальні питання соціального захисту // Захист прав людини в Україні: сучасний стан та перспективи вдосконалення : збірник тез Науково-практичного круглого столу, присвяченого 74-й річниці проголошення Загальної декларації прав людини, м. Хмельницький, 9 грудня 2022 р. Хмельницький : Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2022. С. 109-112. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/12259>.

20. Курепін В. М., Марченко Д. Д. Аналіз стану кадрової безпеки аграрних підприємств за її складовими. Modern Economics. 2022. № 36(2022). С. 65-75. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V36\(2022\)-10](https://doi.org/10.31521/modecon.V36(2022)-10).

21. Курепін В.М. Система забезпечення безпеки праці та мінімізації випадків травматизму на малих аграрних підприємствах // Актуальні проблеми та перспективи розвитку охорони

- праці, безпеки життєдіяльності та цивільного захисту : матеріали V Всеукр. наук.-практ. конф., 4-5 травня 2023 року, м. Одеса. Одеса : ОДАБА, 2023. С. 141-145. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/13461>.
22. Курепін В. М. Оцінка ризиків: критерії оцінки та їх вплив на профілактику виробничих ризиків // Охорона праці: освіта і практика. Проблеми та перспективи розвитку охорони праці : зб. наук. праць III Всеукраїнської науково-практичної конференції викладачів та фахівців-практиків та XIII Всеукраїнської науково-практичної конференції курсантів, студентів, аспірантів та ад'юнктів. 11 травня 2023 р. Львів : ЛДУ БЖД, 2023. С. 56-58. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/14161>.
23. Піндера М.В., Курепін В. М. Фактори зниження нещасних випадків та травматизму на підприємствах аграрного профілю // Охорона праці: освіта і практика. Проблеми та перспективи розвитку охорони праці : зб. наук. праць III Всеукраїнської науково-практичної конференції викладачів та фахівців-практиків та XIII Всеукраїнської науково-практичної конференції курсантів, студентів, аспірантів та ад'юнктів. 11 травня 2023 р. Львів: ЛДУ БЖД, 2023. С. 146-148. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/14164>.
24. Курепін В. М. Забезпечення трудових прав в умовах воєнного стану // Актуальні проблеми сучасної науки в дослідженнях молодих учених, курсантів та студентів : тези доп. Всеукр.наук.-практ. конф. (м. Вінниця, 17 травн. 2023 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внут. справ, Наук. парк «Наука та безпека». Вінниця : ХНУВС 2023. С. 316-319. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/14177>.
25. Курепін В. М. Безпека підприємства і управління ризиками // Економічні перспективи підприємництва у воєнні часи та опісля : збірник матеріалів VI Міжнародної науково-практичної конференції (м. Ірпінь, 22 травня 2023 року). Ірпінь : Державний податковий університет, 2023. С. 213-218. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/14491>.
26. Лотарева Д. В. Основні вимоги до побудови і функціонування системи управління охороною праці на підприємстві // Сучасні підходи до охорони праці в закладах професійної освіти : матеріали Усеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, Біла Церква, 26 жовтня 2022 р. Біла Церква : БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН УКРАЇНИ, 2022. С. 86-90. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/12475>.
27. Іваненко В. М. Практичні аспекти адаптації законодавства ЄС у сфері безпеки і гігієни праці в Україні // Участь молоді у розбудові агропромислового комплексу країни : матеріали 35-ої студ. наук.-теорет. конф., 22-24 березня 2023 року, м. Миколаїв. Миколаїв : МНАУ, 2023. С. 74-78. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/13346>.
28. Дідняк А. В. Моделі оцінки ризику об'єктів господарювання: відмови і наслідки // Участь молоді у розбудові агропромислового комплексу країни : матеріали 35-ї студентської науково-теоретичної конференції. 22-24 березня 2023 р м. Миколаїв, Миколаївський національний аграрний університет. Миколаїв : МНАУ, 2023. С. 12-16. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/13816>.
29. Пряслова Н. М. Працювати, не можна зупинятися: страхування бізнесу під час воєнного стану // Трансформація страхового ринку України в світлі сучасних економічних викликів : матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти та молодих учених, м. Миколаїв, 18-19 квітня 2023 р. Миколаїв : МНАУ, 2023. С. 16-19. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/13437>.
30. Курепін В. М., Пряслова Н. М. Оцінка ризиків на робочому місці – підхід для малих і середніх підприємств // OSHAgrо – 2023 : матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 3 жовтня 2023 р.). Київ : НУБіП України, 2023. С. 55-57. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/15930>.
31. Курепін В. М. Практичні аспекти керування професійними ризиками на підприємствах // OSHAgrо – 2023 : матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 3 жовтня 2023 р.). Київ : НУБіП України, 2023. С. 57-60 с. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/15933>.

32. Іваненко В. С., Курепін В. М. Наближення національного законодавства до міжнародних норм з питань безпеки праці // OSHAgrо – 2023: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 3 жовтня 2023 р.). Київ : НУБіП України, 2023. С. 66-69. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/15934>.
33. Kurepin V. Innovative security technologies in the management of business facilities // Цифрові трансформації та інноваційні технології в економіці : збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Ломжа - Харків, 14 березня 2024 р.). Ломжі ; Харків : ПЗВО "Харківський технологічний університет "ШАГ" ; MANS в Ломжі. 2024. Ч. 1. С. 286-294. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/17160>.
34. Курепін В. М., Лимар О. О. Оцінка стану кадрової безпеки аграрних підприємств за допомогою відповідних індикаторів діяльності (in English). Modern Economics. 2024. № 43(2024). С. 41-50. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V43\(2024\)-06](https://doi.org/10.31521/modecon.V43(2024)-06).
35. Курепін В. М. Оцінка ризиків на підприємстві: планування, практичні дії щодо профілактики виробничого травматизму. *Актуальні проблеми та перспективи розвитку охорони праці, безпеки життєдіяльності та цивільного захисту* : матеріали VI міжнародної науково-практичної конференції. Одеса : ОДАБА, 2024. С. 64-69. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/17611>.
36. Курепін В. М. Розумні бізнес-рішення та інвестиції у безпеку здоров'я на підприємстві: зниження ризику та небезпеки. Охорона праці: освіта і практика : збірник наукових праць IV всеукраїнської науково-практичної конференції викладачів та фахівців-практиків. Львів : Львівський державний університет безпеки життєдіяльності, 2024. С. 39-41. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/18271>.
37. Іваненко В.С. Залучення фахівців сторонніх служб для проведення оцінки ризиків на робочому місці // OSHAgrо – 2023 : матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 3 жовтня 2023 р.). Київ : НУБіП України, 2023. С. 69-71. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/15935>.
38. Іваненко В. С. Порівняльна характеристика кваліфікаційних вимог та стандартів до фахівців у галузі охорони праці на підприємствах аграрного профілю. Участь молоді у розбудові агропромислового комплексу України : збірник тез наук.-теорет. 36-ї студентської конф. (м. Миколаїв, 20-22 березня 2024 р.). Миколаїв : МНАУ, 2024. С. 17-20. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/17834>.

10.3. Законодавчо-нормативні акти

1. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 року. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр.
2. Кодекс цивільного захисту України : Кодекс України від 2 жовтня 2012 року № 5403-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17>.
3. Про охорону праці : Закон України від 14 жовтня 1992 року № 2694-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12>.
4. Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану : Закон України від 15 березня 2022 року № 2136-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-20#Text>.
5. Кодекс законів про працю України від 10 грудня 1971 року № 322-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>
6. Про соціальний діалог в Україні : Закон України від 23 грудня 2010 року № 2862-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2862-17#Text>
7. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12 травня 2015 року № 389-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>.
8. Про правовий режим надзвичайного стану : Закон України від 16 березня 2000 року № 1550-III URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1550-14#Text>.
9. Про національну безпеку України : Закон України від 18 червня 2018 року № 2469-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>

10. Порядок здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях : Постанова Кабінету Міністрів України від 26 червня 2013 р. № 444. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/444-2013-п.

10.4. Інтернет ресурси

1. Курепін В. М. Зупинимо пандемію: безпека і здоров'я на роботі можуть врятувати життя [Електронний ресурс] / В. М. Курепін : план конспект проведення занять з студентами МНАУ до Всесвітнього дня охорони праці / уклад. В.М. Курепін. - Електрон. текст. дані. – Миколаїв : МНАУ, 2020. – 8 с. URL:<http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/7019>.
2. Охорона праці в галузі : змістовний модуль 1 «Нормативно-правові акти охорони праці». Тема 1 «Соціальний діалог та партнерство з питань охорони праці в Україні» :конспект лекції / уклад. В. М. Курепін. Миколаїв : МНАУ, 2021. 29 с. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/9888>.
3. Охорона праці в галузі : змістовний модуль № 1. Нормативно-правові акти охорони праці. Тема 2. Правове регулювання організації охорони праці в Україні : конспект лекції / уклад. В. М. Курепін. Миколаїв : МНАУ, 2021. 21 с. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/9912>.
4. Охорона праці в галузі. Змістовий модуль № 2. «Управління охороною праці на підприємствах АПК». Тема № 3. «Алгоритм запровадження системи управління охороною праці та ризиками на підприємстві» : конспект лекції / уклад. В. М. Курепін. – Миколаїв : МНАУ, 2023. – 33 с. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/13429>.
5. Охорона праці в галузі. Змістовий модуль № 2. «Нормативно-правові акти охорони праці». Тема № 4. «Реформування системи управління охороною праці в Україні» : конспект лекції / уклад. В. М. Курепін. – Миколаїв : МНАУ, 2023. – 36 с. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/13431>.
6. Охорона праці в галузі. Змістовий модуль № 3 «Охорона праці в агропромисловому комплексі». Тема № 5 «Організація охорони праці в аграрному секторі економіки» : конспект лекції / уклад. В. М. Курепін. Миколаїв : МНАУ, 2024. 27 с. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/17427>.
7. Охорона праці в галузі. Змістовий модуль № 3 «Охорона праці в агропромисловому комплексі». Тема № 6 «Актуальні питання охорони праці в сільськогосподарському виробництві» : конспект лекції / уклад. В. М. Курепін. Миколаїв : МНАУ, 2024. 195 с. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/17428>.
8. Охорона праці в галузі. Змістовий модуль № 3 «Охорона праці в агропромисловому комплексі». Тема № 7 «Соціальний захист громадян у зв'язку з нещасними випадками на виробництві» : конспект лекції / уклад. В. М. Курепін. Миколаїв : МНАУ, 2024. 114 с. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/17429>.
9. Охорона праці в галузі. Змістовий модуль № 4 «Пожежна безпека галузевих об'єктів». Тема № 8 «Основні заходи пожежної профілактики на об'єктах господарювання» : конспект лекції / уклад. В. М. Курепін. Миколаїв : МНАУ, 2024. 43 с. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/17431>.
10. Охорона праці в галузі. Змістовий модуль № 4 «Пожежна безпека галузевих об'єктів». Тема № 9 «Загальні вимоги пожежної безпеки на об'єктах господарювання» : конспект лекції / уклад. В. М. Курепін. Миколаїв : МНАУ, 2024. 59 с. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/17433>.
11. Охорона праці в галузі. Змістовий модуль № 4 «Пожежна безпека галузевих об'єктів». Тема № 10 «Дії при виникненні пожежі, використання первинних засобів пожежогасіння на об'єктах господарювання» : конспект лекції / уклад. В. М. Курепін. Миколаїв : МНАУ, 2024. 44 с. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/17434>.

10.5. Інформаційні ресурси

1. <http://zakon4.rada.gov.ua> – інформаційно-пошукова система законодавчих і нормативних документів, розробка інформаційного центру Верховної Ради України

2. <http://www.kmu.gov.ua/> – інформаційно-пошукова система Кабінету Міністрів України.
3. <http://www.mon.gov.ua> – Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України.
4. <http://www.dnopr.gov.ua> – Офіційний сайт Державної служби України з питань праці.
5. <https://mepr.gov.ua/> – офіційний сайт Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України.
6. <https://pd.dsp.gov.ua/> - Офіційний сайт Південного міжрегіонального управління Державної служби України з питань праці.
7. <https://mk.dsns.gov.ua/> – Офіційний сайт Головного управління Державної служби України з надзвичайних ситуацій у Миколаївській області.
7. https://www.ua-region.com.ua/14373101#google_vignette - Офіційний сайт Управління з питань цивільного захисту Миколаївської обласної державної адміністрації.
8. <https://ecolog.mk.gov.ua/> - Офіційний сайт Управління екології та природних ресурсів Миколаївської обласної державної адміністрації
9. <https://uprns.mkrada.gov.ua/> - Офіційний сайт Управління з питань надзвичайних ситуацій та цивільного захисту населення Миколаєві.

11. Доступ до матеріалів

Матеріали з навчальної дисципліни узагальнено у освітній платформі Moodle за посиланням - <https://moodle.mnau.edu.ua/course/view.php?id=4008>.

Результати тематичних «круглих столів» з питань національної (економічної) безпеки узагальнюються у Moodle за посиланням - <https://moodle.mnau.edu.ua/mod/folder/view.php?id=29967>.

Бібліотека Миколаївського національного аграрного університету за посиланням - <https://lib.mnau.edu.ua/>.

Репозитарій Миколаївського національного аграрного університету за посиланням - <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/>.

Офіційні сайти для збору та обробки інформації (інтернет джерела).

ДОДАТОК

до робочої програми 2024-2025 н.р. навчальної дисципліни

ОХОРОНА ПРАЦІ В ГАЛУЗІ

№	Зміст змін	Підстави	Примітки
1.	Розширено та оновлено перелік рекомендованих літературних джерел	Нові видання навчальних посібників, рекомендацій, курсів лекцій. Нові публікації вчених	
2.	Реформовані модулі навчальної дисципліни, зокрема: - змістовий модуль № 1. «Нормативно-правові акти охорони праці» замінен на змістовий модуль № 1. «Регулювання правовідносин у сфері організації безпеки та гігієни праці в Україні» назва якого більш точно відображає наповненість навчальним матеріалом структури модуля; - змістовий модуль № 2. «Управління охороною праці на підприємствах АПК» замінен на змістовий модуль № 2. «Побудова та функціонування системи управління охороною праці на підприємстві АПК»; - змістовий модуль № 4. «Пожежна безпека	Нові назви змістовних модулів більш точно відображають наповненість навчальним матеріалом структури модуля. Рекомендації стейкхолдерів; фахівців Головного Управління Державної служби України з надзвичайних ситуацій Миколаївський області та Управління з питань надзвичайних ситуацій та цивільного захисту населення Миколаєві; вимоги сучасності; зміна	

	галузевих об'єктів» замінен на змістовий модуль № 4. «Пожежна безпека та захист працюючих на галузевих об'єктах» назва якого більш точно відображає наповненість навчальним матеріалом структури модуля.	компетентностей та програмних результатів навчання.	
3.	У темі № 2. «Правове регулювання організації охорони праці в Україні» замінено Закон України «Про санітарне та епідемічне благополуччя населення» (втратив чинність) на Закон України «Про систему громадського здоров'я».	Зміни у законодавстві України	
4.	Реструктаризовано тему № 9. «Загальні вимоги пожежної безпеки на об'єктах господарювання», зокрема реформовані питання: - питання № 1. «Забезпечення пожежної безпеки суб'єктів господарювання» - викладається матеріал щодо порядку подання декларації відповідності матеріально-технічної бази: в паперовій формі, в електронній формі через портал; порядок видачі дозволів на виконання робіт підвищеної небезпеки; анулювання дозволу на виконання робіт підвищеної небезпеки; уникнення помилок при оформленні дозволу; забезпечення пожежної безпеки у тандемі орендар – власник; - питання № 3. «Вимоги пожежної безпеки до утримання будинків, споруд» - викладається матеріал щодо класифікації об'єктів будівництва; основних вимог пожежної безпеки будинків, будівель, споруд будь-якого призначення; протипожежних відстаней між будинками, спорудами; вимоги до організації і проведення масових заходів у будинках, спорудах; евакуаційних виходів з будівель; обмеження поширення пожежі в будинках; використання матеріалів з яких будуються будівлі та споруди, їхня класифікація.	Рекомендації стейкхолдерів; фахівців та спеціалістів Державної служби з питань праці України, Південного міжрегіонального Управління Державної служби з питань праці, Державної служби України з надзвичайних ситуацій; фахівців Головного Управління Державної служби України з надзвичайних ситуацій Миколаївській області та Управління з питань надзвичайних ситуацій та цивільного захисту населення Миколаєві; вимоги сучасності; зміна компетентностей та програмних результатів навчання.	
5.	Практичні заняття теми № 10. «Дії при виникненні пожежі, використання первинних засобів пожежогасіння на об'єктах господарювання» доповнено відпрацюванням протоколу дій базових реанімаційних заходів щодо серцево-легеневої реанімації з рекомендаціями щодо терапії: розпізнавання зупинки серця, сповіщення служби невідкладної	Рекомендації МОН України та Державної служби з питань праці України, Південного міжрегіонального Управління Державної служби з питань праці, Державної служби України з надзвичайних ситуацій,	

	допомоги, компресії грудної клітки (непрямий масаж серця), штучного дихання, автоматизованої зовнішньої дефібриляції (АЗД), обструкції дихальних шляхів стороннім тілом, вимірюванням (оцінювання) якості СЛР; методикою зупинки зовнішньої кровотечі за допомогою жгут турнікету.	Головного Управління Державної служби України з надзвичайних ситуацій Миколаївський області та Управління з питань надзвичайних ситуацій та цивільного захисту населення Миколаєві.	
8.	Зміна компетентностей та загальних результатів навчання	Зміна освітньо-професійної програми	

Розробник програми:
канд. екон. наук, доцент

Завідувач кафедри
канд. пед. наук, доцент

Вячеслав КУРЕПШИН

Каріне ГОРБУНОВА